KARYS

RUGSĖJIS
Nr. 8 1955

KARYS

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Subscription .5.00 per year. Single copy 50 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

*

Redaktorius **Zigmas Raulinaitis**

Redaktoriaus pavaduotojas **Stasys Butkus**

Kalbinę dalį redaguoja **Kazys Kepalas**

Dailiosios literatūros dalį redaguoja **Vincas Jonikas**

*

Atskirus skyrius redaguoja:

Balys Brazdžionis — Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje,

Tomas Kezys — Kariai ir Jaunimas.

Justinas Liaukus — Karinės žinios

*

Bendradarbiai

K. Ališauskas, J. Apyrubis, P. Alšėnas, A. Balčiūnas, B. Balčiūnas, G. Botyrius, K. Jankūnas, V. K. Jonynas, J. Jucdis, Dr. K. Jurgėla, P. Jurgėla, V. Karečkaitė, J. Kiaunė, P. Labanauskas, J. Lanskoronskis, J. Lukas, P. Mačiulaitis, Marių Žuvėdra, kan. J. Meškauskas, S. Miglinas, J. Mikštas, J. Mikuckis, Vl. Mingėla, T. Papartis, P. Plechavičius, A. Rėklaitis, M. Rėklaitis, V. Raulinaitis, J. Skaržinskas, A. Sodaitis, A. Sperauskas, Dr. V. Sruogienė, E. Šulaitis, V. Šventoraitis, O. Urbonas, kun. Dr. S. Valiušaitis, V. Vilkutaitytė-Gedvilienė, T. Žiūraitis, O. P.

*

Administratorius **Leonas Bileris**

*

Atstovai

Albinas Baranauskas, Kaiserslautern, Vokietija.
Balys Brazdžionis, Chicago, Ill.
Andrius Mart. Cieminis, Rochester. N. Y.
Petras Jaudegis, Omaha, Nebr
Vytautas Kamantas, Cleveland, Ohio
Morkus Šimkus, Baltimore, Md.
Kazys Trečiokas, Newark, N. J.

1955 M. RUGSĖJIS, Nr. 8 (1313)

T U R I N Y S

Dr. V. Sruogienė — Lucko Suvažiavimas 225
M. Rėklaitis — J. A. V. Pėst. Bat. ir Kuopos Organizacija 229
T. Papartis — Išdavikas Gavo Rykščių 233
O. Urbonas — Lietuvos Kavalerija Senovėje 235
V. Mingėla — Žmonių Nuostoliai Karuose 237
V. Maželis — Jogailis Paminklas (Nuotrauka) 239
H. Sienkievičius — Kryžiuočiai 240
Marių Žuvėdra — Pergalė be Karžygio 245
J. L. — Tankai Atominiame Kare 248
Karinės Žinios 249
Karinė Spauda 250
Lietuviai Kariai Laisvajame Pasaulyje 252
Kuprinės Pabiros 255

PLATINTOJAI JUNGTINĖSE AMERIKOS VALSTYBĖSE:

Baltimore, Md.— K. Bradūnas,
Boston, Mass.— "Baltic Florists",
Brooklyn, N. Y.—"Laima"
Chicago, Ill.— J. Karvelis, P. Švelnis,
Cleveland, Ohio — V. Rocevičius,
Detroit, Mich.—"Neringa",
Grand Rapids, Mich.— J. Belinis,
Philadelphia, Pa.— A. Impulevičius,
Newark, N. J.— K. Trečickas,
Rochester, N. Y.— P. Saladžius,
Waterbury, Conn.— V. Vaitkus.

KANADOJE:

Hamilton, Ont.— J. Pleinys,
Toronto, Ont.— V. Aušrotas, A. Kuolas. "Tėviškės Žiburių" Knygynas,
Verdun, Montreal, Que.—"Parish Library".

ANGLIJOJE:

Nottingham — K. Bivainis.
London — D. Daunoraitė.

AUSTRALIJOJE:

Carlton, Vic.—V. Šalkūnas.
N. Geelong, Vic.—"L. K. Fondo Sp. Kioskas",
St. Kilda, Vic.— N. Butkūnas.

VENEZUELA:

Caracas — Dr. V. Mažeika.

Įvairių autorių straipsniai, skelbiami KARYJE, nevisada reiškia redakcijos ar leidėjų nuomonę.

*

KARYS išleidžiamas 10 dienų prieš kiekvieno mėnesio pradžią. Jam skiriami straipsniai turi pasiekti redakciją dvi savaites prieš išleidimą.

*

Rankraščiai redakcijoje nesaugomi.

*

Leidžia Kario leidykla

*

Prenumerata JAV ir užsienyje:

Metams — $5.00, pusm. — $3.00, atsk. nr. — 50c. Skelbimai pagal susitarimą.

Adresas: K A R Y S, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Viršelyje: J. Matejko, Vytautas Didysis.

KU biblioteka
093 00523492 1

Įsteigtas Lietuvoje 1919— Nepriklausomybės kovų— metais

KARYS

Atgaivintas Jungt. Amerikos Valstybėse 1950 metais

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ - VETERANŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Nr. 8 (1313) RUGSĖJIS, SEPTEMBER 1955

LUCKO SUVAŽIAVIMAS

Dr. V. SRUOGIENĖ

S. Ušinskio paveikslas: Lucko suvažiavime Vytautas su imperatorium Zigmantu. Dešinėje Lietuvos bajorai, kairėje lenkai

☆

Kol nors viena plastės širdis lietuvio,—
Tu būsi amžiams Lietuvos karalius!

B. Sruoga

Garsusis Lucko suvažiavimas aiškiai mums parodo, koks buvo Vytauto autoritetas. Popiežius Martynas V jį sušaukti pavedė Vytautui. Turėjo būti svarstomi svarbūs, to meto pasaulį jaudinanti klausimai: turkų pavojus, valakų, čekų Silezijos ginčai, Hanzos miestų byla su Švedų karaliumi, husitų sutramdymas, bažnytinės unijos įvykdymas ir kt. Ten pat iškelta ir Vytauto vainikavimas Lietuvos karaliumi.

Vytautas, kaip šeimininkas, rūpestingai pasiruošė garsius ir gausius svečius priimti. Jis parinko vieną iš didžiausių pilių turtingiausiame krašte — Lucką (Valuinėje). Tai buvo vieta patogi svarbiausiems svečiams atvykti: vokiečių imperatoriui, popiežiaus legatui, Bizantijos imperatoriaus pasiuntinui. Be jų buvo pakviesti Lenkijos karalius su pralotais ir senatoriais, Mazovijos, Pamarės kunigaikščiai, Valakų valdovas (hospodar), kryžiuočių ordino magistras ir Livonijos ordino valdytojas, vokiečių kunigaikščiai, Hanzos miestų atstovai, Maskvos didysis kunigaikštis, daugybė rusų kunigaikščių (Tverės, Riazanės, Odojevo ir kt.), nekalbant apie Gediminaičius ir Lietuvos didžiūnus.

Šventosios Romos imperatorius Lietuvos teritorijoje, tokia daugybė garsių svečių — tai dar labiau kėlė Vytauto garsą.

Svečiai rinkosi 1429 m. sausio mėnesį. Lucko pilis buvo pilna žymių žmonių, kiti su daugybe tarnų ir arklių — plačioje keletos mylių spindulio apylinkėje.

Vytautas visus vaišino neišpasakytai dosniai, tiesiog pasakiška prabanga. Esą kasdien buvę suvartojama po 700 statinių midaus, daugybė įvairių vynų, alaus ir kitų gėrimų, taurų, briedžių, šernų po 100, nekalbant apie visa kitą, kaip įvairius priedus bei prieskonius. Ir ta p per 7 savaites! Be abejo, tie skaičiai yra perdėti, bet jie atspindi tą didžiulį įspūdį, kurį šis tarptautinis kongresas buvo padaręs amžininkams.

Suvažiavimas prasidėjo sausio 6 d. Visiems svečiams susirinkus, laukta pavėlavusio vokiečių imperatoriaus Zigmanto, kuris iškilmingai įvažiavo į Lucką drauge su žmona Barbora (Jogailos antrosios žmonos giminaitė). Zigmantą lydėjo apie 400 dvariškių, daugiausia vengrų. Vytautas išėjo su savo svečiais per mylią pasitikti; pasisveikinus, Jogaila įsėdo į imperatoriaus karietą, kiti įjojo raiti į pilį. Jų atvykimą skelbė įvairių instrumentų muzika, triūbos, šauksmai... "Procesijos išėjo už miesto, už Stiro upės, visų pirma katalikų vyskupas Andrius su savo dvasiškiais, paskiau rusų su savais, pagaliau — žydų su savo sinagoga. Visi sveikino Romos karalių, kuris parodė pirmenybę katalikų dvasiškiams, nušoko

nuo arklio ir pagerbė šventųjų relikvijas... kitus gi abejingai aplenkė. Kai abudu karaliai įvažiavo į Lucką, kunigaikštis Vytautas pavaišino juos puikia puota, pristatęs ant stalų daugybę aukso ir sidabro indų, parodydamas savo didybę ir majestotą"*) Visi svečiai vieni prieš kitus stengėsi pasirodyti kuopuikiausiai, kuopuošniausiai. Lenkai gyrėsi, kad jų delegacija atrodė turtingiausia, bet be abejo, savo priėmimu Vytautas visus pralenkė.

Visi trys valdovai (Vytautas, Jogaila ir Zigmantas) tarėsi atskirose salėse su savo ponų tarybomis, pralotais ir didikais. Nuolat vieni kitiems siuntinėjo pranešimus ir paklausimus per savo pasiuntinius.

Tačiau susirinkimas jokių esminių klausimų neišsprendė, daugumą jų ateičiai atidėjo. Daugeliui netikėtai, bet, rodosi, Vytautui su Zigmantu iš anksto susitarus, iškilo triukšmingiausiai pasireiškęs Vytauto karališkojo vainiko klausimas. Jį iškėlė vokiečių imperatorius, drauge su žmona (ano meto papročiu) vieną rytą aplankęs Jogailą jo miegamajame. Tarnai buvo išsiųsti. Imperatorius prabilęs į Jogailą šitokiais žodžiais:

"Klausyk, mielasis broli, juk kai aš ir tu blizgame puikiais vainikais, didelė skriauda ir neteisybė mūsų bendram broliui Aleksandrui Vytautui, kad jis neturi karališkosios garbės. Panorėk sutikti su tuo, parodyk jam savo palankumą ir leisk, kad per mane, kuris, kaip Romos karalius, turiu tą galią, jis būtų paskelbtas nauju karaliumi ir taptų lygus man ir tau; tegu vainikas puošia ne tik tavo galvą, bet ir tavo tėvynę Lietuvą".

"Mieliausias broli,**) aš myliu kunigaikštį Aleksandrą Vytautą, linkiu jam visokios garbės ir sėkmės, ir ne tik karališkuoju, bet ir imperatoriškuoju vainiku papuoštą norėčiau jį matyti. Patsai mielai atsisakyčiau lenkų karalystės ir ant jo galvos uždėčiau savąjį vainiką."

Ta pati scena mūsų grožinėje literatūroje Balio Sruogos dramoje "Milžino Paunksmėje", yra šitaip atvaizduota:

Didingosios Lucko pilies griuvėsiai.

SIGIZMUNDAS

Tik pamanyk, — juk Vytautas brangus,
Valdovas galingiausias ir krikščionis,
Darbais apaštalams prilygti galįs,
Dar vis lig šiol tebėr tik kunigaikštis...
Net už tave žemiau jis pastatytas!
Ir liūdna man dėl šitos neteisybės...
Todėl aš nutariau pasiūlyt jam —
Uždėt karūną Lietuvos karaliaus:
Te Vytauto viešoji padėtis
Pritiks karališkai didybei jo!
Ir neteisybė dings iš mūsų tarpo!

JOGAILA

Atrodo man, kad šitą mielą mintį
Tu, drauge, išėmei iš mano lūpų...

SIGIZMUNDAS

Mielas broli,
Jei supratau gerai, tu — sutinki?

JOGAILA

Karalius Lietuvos! Gerai sakai.
Senatvėj mano šviečia tik svajonė
Pro ūkanas. Ką aš slėpiau širdy,
Ir man pasiekt nebuvo skirta, taigi,
Gal brolis Vytautas pasieks...
Kaip atiduosiu aš tėvynei mano brangią
Baisingą skolą, slėgiančią mane?

SIGIZMUNDAS

Tai aš galiu pranešt meilingam broliui,
Kad Lietuvos karūna jį papuoš?

Kitą rytą Vytautas eidamas, kaip paprastai, pas Jogailą, susitiko su Zigmantu ir Barbora, ir šie jam pasakė, kad Jogaila pritaręs jo vainikavimuisi. Jie nuėjo pas Jogailą ir rado jį dar lovoje. Jogaila labai apsidžiaugė, kad Vytautas su Zigmanto pasiūlymu sutinka. Tada Vytautas lietuviškai jam pasakęs, kad su tuo reikalu dar neskubėtų, bet pasitartų su savo didžiūnais.

Valdovams besišnekant ėmė rinktis lenkų ponai ir dvasiškiai, Krokuvos vyskupo Zbignievo Olesnickio vadovaujami, Zigmanto pasiūlymui aptarti. Kilo ginčai, didžiausias triukšmas — lenkai susikalbėti negalėjo ir buvo priversti pakviesti Vytautą. Tuo tarpu jis kitoje salėje posėdžiavo su lietuviais, kurie, sužinoję apie reikalą, labai džiaugėsi. Visiems draugėn suėjus, Gniezno arkivyskupas ramiai išdėstė dalyką, bet kai balsą gavo Zbignievas Olesnickis, kilo audra. Jis kaltino Vytautą nutraukiant amžinos unijos saitus, visomis jėgomis protestavo prieš Lietuvos atsiskyrimą. Pakilo ir kiti lenkai. Pasigirdo įžeidimų Vytautui. Lietuviai gynė savo valdovo ir Lietuvos garbę. Kilo baisus riksmas, kalbančiųjų negalima buvo girdėti.

Tada Vytautas ramiai ir oriai sustabdė ginčus ir, nusišypsojęs, tarė: "Jei taip, tai aš panaudosiu kitas priemones savo tikslui pasiekti". Tvirtu žingsniu priėjo prie Jogailos, padėkojo jam už pritarimą ir išdidžiai apleido salę. Lenkai norėjo tuoj išvažiuoti, tik Jogailą sulaikęs Zigmantas žodžiais: "Jei dieną atvažiavai, turi dieną ir išvažiuoti".

Kitą rytą lenkai ir jų verčiamas Jogaila išvažiavo iš Lucko. Atsisveikindamas jis dar kartą Vytautui užtikrino savo pritarimą.

Po kelų dienų, dar kiek paviešėjęs pas Vytautą, išsiruošė ir Zigmantas su savo palydovais į Vengrus. Vytautas jį gausiai apdovanojo, be kita ko davė jam puikų tauro ragą, auksu aptaisytą ir brangiais akmenimis nusagstytą. Kitame šimtmetyje apie tai savo kronikoje M. Strijkovskis rašė, kad tai buvęs ragas to tauro, kurį Gediminas nudėjęs ten, kur Vilniaus pilis... Be dovanų Vytautas aprūpino vokiečių imperatorių ir geležiniu raštu, kad jam kelionė pro Lenkiją būtų saugesnė.

Taip pasibaigė Lucko suvažiavimas. Išsiskirstė svečiai, išnešdami po platųjį pasaulį — nuo Uralo iki Atlanto, nuo Baltijos iki Adrijos — garsą apie Vytauto galybę. "Seniai pasaulis nematė ir ilgai nematys tokio iškilmingo valdovų suvažiavimo", rašė J. Dlugošas.

Pastaba: Šis straipsnis, išskyrus keletos įterpimų, kaip grožinės literatūros posmai ir kt., yra skyrius iš Dr. V. Sruogienės spausdinamos ir Tėvynės Mylėtojų Draugijos leidžiamos Lietuvos istorijos.

---

*) J. Dlugosz, Dz. P., VI t., 338-9 psl.

**) Kreipimasis "broli" nėra čia tik šiaip valdovų priimta forma, nes Vytautą su Vokietijos imperatorium sijo ne taip tolimos giminystės ryšiai: Zigmanto Liuksemburgiečio motina, Pamario kunigaikštytė Elzbieta buvo Aldonos Gediminaitės anūkė (Aldonos ir jos vyro Lenkijos karaliaus Kazimiero Didžiojo duktė, taip pat vardu Elzbieta, buvo ištekėjusi už Pamario Stetino kunigaikščio Boguslavo, o jų duktė buvo Zigmanto motina, Vokietijos imp. Karolio IV žmona).

Zbignievas Olesnickis, Krokuvos vyskupas, didžiausias Vytauto priešas, čia atvaizduotas su vėliau gauta kardinolo skrybėle.

1445 m. plunksna piešto šv. paveikslo fragmentas (iš Liber antiquiis privilegiorum Capituli Cracoviensis).

ZIGMANTAS LIUKSEMBURGIETIS

šv. Romos imperatorius (1410—1437 m.) Karolio IV ir Elzbietos (Aldonos Gediminaitės anūkės) sūnus. Su juo Vytautas vedė ilgą bylą dėl žemaičių; jis buvo apsilankęs pas Didįjį Kunigaikštį Lucke 1429 m. ir žadėjęs jam suteikti Lietuvos karaliaus vainiką.

A. Duererio paveikslas.

Simui Urbonui, jo sūnui Algimantui, dukrelėms Danutei, Gražytei ir Rūtelei dėl mylimos žmonos ir motinos

ONOS ŠAULYTĖS - URBONIENĖS

mirties reiškiame nuoširdžiausią užuojautą

Lydija ir Vladas Mingėlai

J.A.V. PĖSTININKŲ BATALIONO IR KUOPOS ORGANIZACIJA

M. RĖKLAITIS

PĖSTININKŲ B-NO PASKIRTIS

Pėstininkų b-nas yra pagrindinis pėstininkų taktinis vienetas. Jo uždavinys yra suartėti su priešu ir jį sunaikinti ugnimi, manevru ir smūgiu. Pėstininkų b-nas gali kovoti atskirai, arba pėst. pulko sudėty. Normaliai jis būna remiamas mortyrų, tankų, artilerijos, inžinerijos dalinių ir aptarnaujamas medicinos personalo. Jis gali veikti bendradarbiaujant oro pajėgoms. Kai pėstininkų b-nas yra aprūpintas transporto priemonėmis, jis gali veikti kaip motorizuota pajėga.

PĖSTININKŲ B-NO ORGANIZACIJA

Pėstininkų b-ną sudaro: bataliono štabas, bataliono štabo kuopa, trys šaulių kuopos, sunkiųjų ginklų kuopa.

Pėstininkų b-nai turi vienodą organizaciją. Batalionai ir kuopos ženklinami numeriais ir raidėmis. būtent: b-nai ženklinami arabiškais numeriais — 1 b-nas, 2 b-nas, 3 b-nas. B-no štabas ir b-nų štabų kuopos vadinamos b-nų numeriais, pav.: 2-no štabas, 3 b-no štabo kuopa. Šaulių ir sunkiųjų ginklų kuopos ženklinamos raidėmis taip: 1 — b-no šaulių kuopos turi raides A, B ir C, sunkiųjų ginklų kuopa turi raidę D. 2 b-no šaulių kuopos turi raides E, F ir G, 2 b-no sunkiųjų ginklų kuopa turi raidę H. 3 b-no šaulių kuopos turi raides I, K ir L, 3 b-no sunkiųjų ginklų kuopa turi raidę M.

BATALIONO ŠTABAS

Pėstininkų bataliono vadas yra pulkininkas leitenantas. B-nas yra mažiausias pėstininkų vienetas, kuris turi savo štabą. Bataliono štabą sudaro:

1. Bataliono vado pavaduotojas (executive officer),
2. Adjutantas (S-1) ir jo padėjėjas,
3. Žinių (intelligence) karininkas (S-2) ir jo padėjėjas,
4. Operacijų ir mokymo karininkas (S-3) ir jo padėjėjas,
5. Tiekimo karininkas (S-4) ir jo padėjėjas.

Bataliono štabo pareigūnus prižiūri b-no vado pavaduotojas (executive officer). Štabo skyrių karininkai su savo padėjėjais b-no vadui pataria ir padeda detalių vykdymą. Jie neturi galios išleisti b-no vado nepatvirtintą įsakymą. Visi patvarkymai išleidžiami b-no vado vardu. Jie laiku paruošia padėties įvertinimą ir pranešimų santraukas. Štabas informuoja b-no vadą apie vienetų pajėgumą, judesius bei jų išdėstymą ir apie aprūpinimo stovį. Informuoja apie priešo aktyvumą ir jo galimumus.

SPECIALUS ŠTABAS

Specialų štabą sudaro b-no štabo karininkai ir specialinių vienetų vadai drauge su savo padėjėjais. Šio štabo karininkai b-no vadui padeda panaudoti specialinius dalinius ir derinti jų veiklą b-no ribose. Iš specialinių vienetų šio štabo sudėčiai priklauso:

1. B-no komendantas (jis yra ir štabo kuopos vadas),
2. Ryšių karininkas (jis yra b-no štabo kuopos ryšių būrio vadas),
3. Motorinio transporto karininkas (jis yra b-no štabo kuopos executive officer),
4. Municijos karininkas (jis yra b-no št. kuopos municijos ir pionierių būrio vadas),
5. Chirurgas (surgeon, jis yra sanitarijos būrio vadas),
6. Prie b-no priskirtų bei jį remiančių dalinių vadai.

PAREIGOS

Bataliono vadas vadovauja b-nui ir yra atsakingas už jo operacijas. Jis daro sprendimus ir įsakymais juos perduoda b-no vienetams vykdyti. Savo štabą jis naudoja sau pagelbėti, surinkti žinias, paruošti planus ir detalizuoti įsakymus.

Bataliono vado pavaduotojas (executive officer) yra majoras. Jis yra svarbiausias b-no vado patarėjas ir padėjėjas. Jis prižiūri ir derina operatyvines ir administracines smulkmenas, tuo įgaliodamas b-no vadą pasišvęsti platesniems vadovavimo darbams. Jo pagrindinis uždavinys yra b-no štabo valdymas ir derinimas. Jis tikrina, kad išleidžiami įsakymai bei nurodymai atitiktų b-no vado nusistatymus ir jo planus. B-no vadui laikinai pasitraukus, jis jį atstovauja ir vadovauja veiksmams. Jis yra visada pasiruošęs bet kuriuo laiku perimti b-no vadovavimą.

Adjutantas (S-1) yra kapitonas. Jis rūpinasi b-no personalo planavimo, derinimo, prižiūrėjimo ir jo lavinimo funkcijomis. Išleidžia b-no vado įsakymus. Informuoja b-no vadą apie b-no administraciją ir sudėties (personalo) stovį. Ypatingos adjutanto S-1 pareigos:

a) asmeninės sudėties atžvilgiu:

1. Ruošia pranešimus apie pajėgas, nuostolius ir dalinių išdėstymą.
2. Priima pakaitas ir jas paskirsto į b-no dalinius.
3. Grąžina nuo voros atsilikusius į jų dalinius ir tikrina išvykusius be leidimų.
4. Veda karo belaisvių sąrašus vadovybės informacijai ir paruošia jų evakuaciją.
5. Vykdo žuvusiųjų atpažinimą.
6. Užtikrina priemones moralei palaikyti ir ją kelti. Paruošia pažymėjimus (citations), garbės ženklų, atžymėjimų ir apdovanojimų rekomendacijas. Prižiūri pašto išdavimą ir surinkimą. Tvarko atostogų programą. Derina religinę veiklą su kapelionu. Planuoja, derina ir prižiūri atletiką ir poilsį.
7. Tvarko civilius reikalus b-ne.
8. Derindamas su S-3, tvarko dalinių sutalpinimą ir patalpų paskirstymą stovykloje bei susibūrimų vietovėse.
9. Rūpinasi civilinių tarnautojų panaudojimu, aprūpinimu ir juos administruoja.
10. Ruošia asmeninės sudėties pranešimus.

b) administracijos atžvilgiu:

1. Veda b-no žurnalą,
2. Veda oficialią korespondenciją, išskyrus kautynių įsakymus ir instrukcijas,
3. Tvirtina įsakymus ir instrukcijas, išskyrus kautynių įsakymus ir instrukcijas.

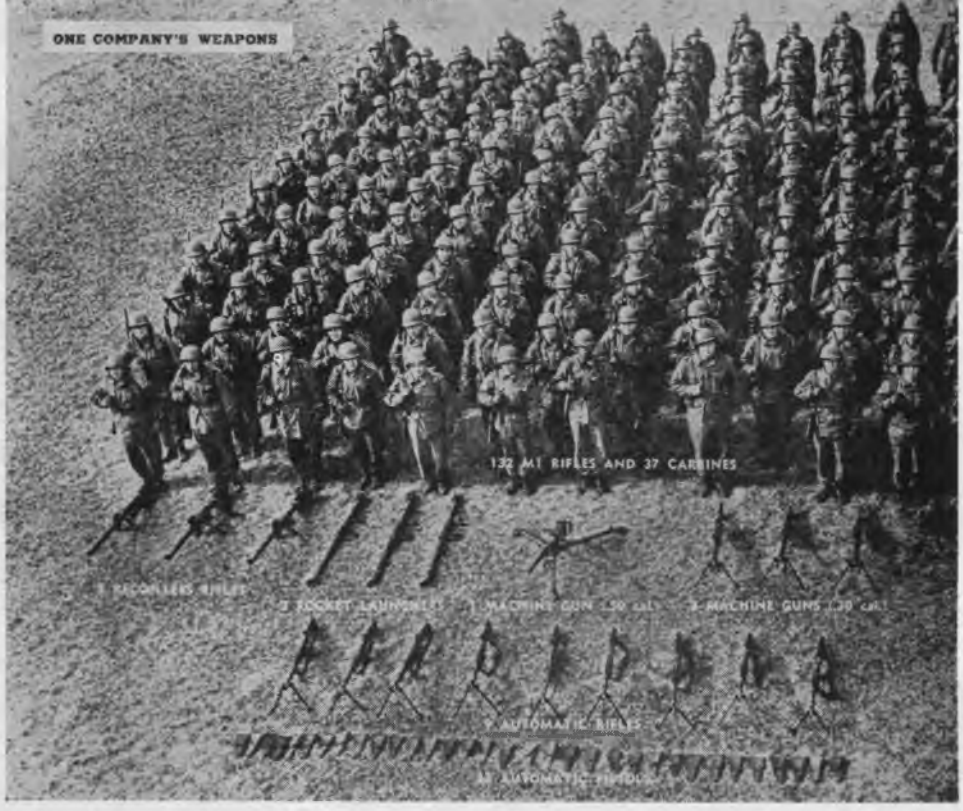

JAV kariuomenės pėstininkų kuopos ginklai: 132 šautuvai M1, 37 karabinai, 3 beatatrankiniai šautuvai, 3 raketiniai svaidytojai, 1 sunk. kulkosvaidis 50 kal., 3 lengv. kulkosv. 30 kal., 9 automat. šautuvai ir 33 automat. pistoletai.

4. Prižiūri štabo dokumentus.

5. Atlieka kitus darbus, kuriems nėra specialių pareigūnų.

Žinių (intelligence) karininkas (S-2) yra kapitonas. Jo pirmoji pareiga yra informuoti b-no vadą ir kitus reikalingus asmenis apie priešo padėtį, pajėgumą, veiksmų eigą, vietovę ir orą. Jo ypatingos pareigos:

1. Prižiūrėti ir treniruoti b-no žinių rinkimo personalą.

2. Ryšyje su S-3 planuoja ir prižiūri viso b-no žvalgymo ir kontržvalgymo treniravimą.

3. Paruošia žinių rinkimo planus, įsakymus ir pageidavimus žinių rinkimo agentūrai.

4. Įvertina ir interpretuoja informacijas ir jas perduoda komendantui, štabui, augštesniems, žemesniems štabams ir gretimoms dalims.

5. Apklausinėja pagautus priešo asmenis ir civilius draugiškus ir nedraugiškus asmenis, kad išgautų b-nui naudingų informacijų. Tiria jų dokumentus ir rastą medžiagą.

6. Parūpina ir b-nui išduoda žemėlapius, orines fotografijas, ir fotografuoja žemėlapius.

7. Įrengia stebėjimo postus ir prižiūri jų veiklą.

8. Paruošia ir prižiūri kontržvalgybos planus batalione.

9. Derina b-no agentūrų veiklą. Palaiko žvalgymo ryšius ir pasikeičia informacijomis su augštesniais ir gretimais štabais.

Operacijų ir mokymo karininkas (S-3) yra majoras. Jis rūpinasi b-no mokymo, organizaciniais ir kovų operacijų reikalais. Jam padeda leitenantas, kuris kartu yra ir b-no informacijų ir auklėjimo karininkas. Ypatingos pareigos:

1. Studijuoja dalinių organizaciją ir paruošia pakeitimų siūlymus.

2. Derindamas su S-1 ir S-4 siūlo vienetų paskyrimus ir priskyrimus.

3. Derindamas su S-1 ir S-4 siūlo asmenų ir ginklų skaičių reikalingų operacijai.

4. Ruošia nurodymus, programas ir įsakymus lauko mokymui ir manevrams.

5. Organizuoja ir prižiūri b-no mokyklas.

6. ruošia ir prižiūri b-no informavimą ir auklėjimo programas.

7. Daro mokymo inspekcijas ir paruošia bei prižiūri mokymo egzaminų pravedimą.

8. Kautynėse renka informacijas ir daro siūlymus b-no taktiškam panaudojimui.

9. Derina b-no viduje žvalgymo priemones ir planuoja saugumo priemones žygyje, postovyje ir kautynėse.

10. Siūlo priemones paslapčiai bei netikėtumams išlaikyti.

11. Kontroliuoja ryšių personalą ir duoda jam instrukcijas.

12. Ruošia b-no operacinius įsakymus, kuriuos pateikia b-no vadui tvirtinti.

Tiekimo karininkas (S-4) yra kapitonas. Vykdo tiekimo pareigas pagal b-no vado nurodymus. Jis yra atsakingas už tiekimą, evakuaciją ir transporto tarnybą. Ypatingos pareigos:

1. Kontroliuoja transporto kuopos elementus, asmenis priskirtus iš pulko virtuvių ir municijos transportą.

2. Steigia ir prižiūri b-no municijos tiekimo punktus.

3. Derina evakuaciją sužeistųjų, mirusiųjų, sugadintų reikmenų, ginklų ir paimtos iš priešo medžiagos.

SPECIALAUS ŠTABO PAREIGŪNŲ PAREIGOS

Ryšių karininkas. Jis yra leitenantas ir vadovauja b-no štabo kuopos ryšių būriui. Jis duoda siūlymus b-no vadui ir štabui ryšių reikalais. Sudaro planus ir siūlymus steigtinos ryšių sistemos b-no rėmuose. Sudaro planus ir siūlymus derinti ryšius b-no viduje, su augštesne vadovybe, su kaimynais su b-ną remiančiais ir b-nui priskirtais vienetais. Daro siūlymus užpildyti atitinkamą opera-

tyvinio įsakymo paragrafą ryšiams. Rūpinasi ryšių saugumu, priemonių taisymu ir pan. Padeda S-3 paruošti mokymo direktyvas ryšių būriui. Prižiūri techninį ryšių personalo mokymą b-ne.

B-no štabo komendantas. Jis yra b-no štabo kuopos vadas. Jo ypatingos pareigos:

1. Žygio kelių ženklinimas ir vadovų priežiūra.
2. Veikia kaip butininkas S-1 priežiūroje.
3. Prižiūri vadovybės postų kilnojimus.
4. Prižiūri maitinimą ir sutalpinimą vadovietės (vadovybės posto) pareigūnų.
5. Užtikrina vadovietės saugumą, maskavimą ir judėjimo kontrolę.

Motorinio transporto karininkas yra ir b-no štabo kuopos vado pavaduotojas (executive officer). Jis duoda b-no vadui siūlymus, kurie liečia b-no transporto panaudojimą. Jo ypatingos pareigos:

1. Padeda S-4 kontroliuoti transportą.
2. Derina kuopos ginklų vežimų judesius b-no rėmuose.
3. Padeda S-3 vesti šoferių parengimo mokyklą.

Municijos karininkas yra pionierių ir municijos būrio vadas b-no štabo kuopoje. Jo ypatingos pareigos:

1. Vykdo pionierinį žvalgymą ir vadovauja būrio vykdomiems inžinieriniams darbams.
2. Padeda S-4 parinkti ir įsteigti b-no municijos aprūpinimo punktą.
3. Prižiūri būrio veiksmus postovio vietoje, suradimą minų ir spąstų ir jų pašalinimą.

Chirurgas (gydytojas) vadovauja pulko sanitariniam būriui, priskirtam prie b-no. Derindamas su S-3, jis prižiūri b-no asmeninės higienos techninį paruošimą, lauko sanitarinius įrengimus, pirmosios pagalbos teikimą. Jo ypatingos pareigos:

1. Siūlo vietą b-no sanitarinei stočiai įrengti, prižiūri jos veikimą, rūpinasi sužeistaisiais ir juos gydo.
2. Prižiūri sužeistųjų evakuaciją į b-no stotį.
3. Informuoja b-no vadą ir pulko chirurgą apie b-no medicininį stovį.

Informacijų ir auklėjimo karininkas yra S-3 padėjėjas. Jis atsako už b-no dalinių informavimo ir auklėjimo veiklą, kuri turi tikslą kelti kareivio individualinio išsilavinimo lygį ir pagerinti jo moralę. Jo ypatingos pareigos:

1. Organizuoja ir vykdo dalinių informavimo programą, paruošia ir skleidžia žinių santraukas.
2. Organizuoja ir prižiūri laisvų nuo pareigų karių auklėjimą.

B-NO ŠTABO KUOPA

B-no štabo kuopa yra aprūpinta asmenine sudėtimi ir priemonėmis veikti ir ginti b-no vadovietę. Kuopos vadas yra atsakingas už mokymą, drausmę ir administravimą visų kuopos elementų, tačiau jis nekontroliuoja jų operacinių funkcijų. Tai atlieka b-no vadas ir jo štabas. B-no štabo kuopos vadas taip pat atsakingas už b-no štabo asmeninės sudėties administravimą, maitinimą ir sutalpinimą.

B-NO ŠTABO KUOPOS ORGANIZACIJA

Bataliono štabo kuopą sudaro:

1. Kuopos vadovybė.
2. B-no štabo sekcija.
3. Žinių (intelligence) sekcija.
4. Pionierių ir municijos būrys.
5. Ryšių būrys.

PĖSTININKŲ BATALIONO ŠTABO KUOPA

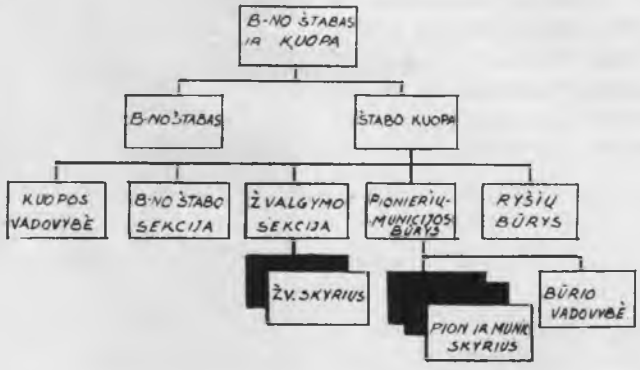

Kuopos elementai yra organizuoti ir aprūpinti taip, kad galėtų padėti šaulių ir sunkiųjų ginklų kuopoms vykdyti jų uždavinius.

Kuopa ginkluota asmeniniais ir tarnybų ginklais, kurie naudojami vietiniam saugumui užtikrinti, prieš šarvuočius ir žemai skraidančius lėktuvus. Asmeniniai ginklai yra šautuvas, karabinas ir pistoletas. Tarnybų ginklai yra: 3,5 colio raketinis svaidytojas ir 50 calibro kulkosvaidis.

Kuopa turi transporto priemones vadovybei, žvalgymui, administracijai ir tiekimui. Transporto priemonės kuopos virtuvei, maistui, municijai, degalams, vandeniui, sanitarijai priskiriamos iš pulko.

Dabar iš eilės suglaustai peržvelgsime štabo kuopos atskirų dalinių paskirtį.

1. **Bataliono štabo sekcija** susideda iš 7 žmonių. Dirba b-no štabe. Padeda b-no vadui ir štabo karininkams atlikti įvairius darbus. Sekcija aprūpinta palapinėmis, sudedamais stalais, rašomomis mašinėlėmis ir transporto priemonėmis.

2. **Žinių sekcija** prižiūrima b-no štabo žinių karininko. Jos personalas mokomas žvalgymo ir stebėjimo. Jai pavedami uždaviniai:

a) įsteigti stebėjimo postus ir ten veikti;

b) lydėti dalinius, patrulius, užpuolimus dorančius dalinius, kaip žinių stebėtojai;

c) padėti tikrinti iš priešo paimtus dokumentus ir kitą medžiagą;

d) padėti tikrinti karo belaisvius, priešo žuvusius, civilinius, tuojau informuoti b-ną apie taktinę žinių vertę;

f) padėti b-no štabo S-2 žinias atžymėti ir paskleisti;

g) vykdyti specialius žvalgymo ir ryšio uždavinius.

Žinių sekcija susideda iš dviejų skyrių. Skyrių vadai yra kvalifikuoti žvalgai ir stebėtojai ir paruošti užimti b-no žinių seržanto vietą. Kiekvieno skyriaus trys žvalgai-stebėtojai yra išmokyti žvalgyti ir patruliuoti, skaityti žemėlapius, ir iš oro padarytas nuotraukas, žymėti ir pranešinėti žinias apie priešą.

3. **Ryšių būrys** įrengia, operuoja ir palaiko ryšių sistemą tarp vadoviečių iki kuopų.

Ryšių būrį sudaro: būrio vadovybė, trys ryšių sekcijos, žinių centro sekcija, ryšių laidų sekcija, radio ir optikos sekcija.

Ryšių būrio vadovybę sudaro: būrio vadas, ryšių viršininkas — seržantas ir šoferis.

Žinių centro sekcija: centro vadovas, kodo pareigūnas, žinių centro pareigūnas, pėstieji ir motorizuoti pasiuntiniai.

Ryšių laidų sekcija: sekcijos vadovas, linijų tiesėjai, tlf. centrinių tarnyba ir šoferis.

Radio-optikos sekcija: sekcijos vadovas, radistai, radio technikas (jis atlieka remontus) ir šoferis.

Ryšių būrio transporto priemonės: penki ¼ to sunkvežimiai, trys ¼ to priekabos, vienas ¾ to sunkvežimis ir viena 1 to priekaba.

4. Pionierių ir municijos būrys atlieka paprastus inžinerijos ar pionierinius darbus, kurie nereikalingi nei techniško pasiruošimo, nei specialaus aprūpinimo inžinerinių dalių priemonėmis. Be to padeda tiekti municiją, deda minas ir stato spąstus.

Būrį sudaro: būrio vadovybė, trys pionierių ir municijos skyriai. Būrio vadovybė: būrio vadas, būrio seržantas ir šoferis. Kiekvienas skyrius susideda iš skyriaus vado, septynių pionierių, ir municijos nešėjų.

Būrio transportas: vienas ¼ to sunkvežimis ir viena ¼ to priekaba būrio vadovybės ir žvalgymo tikslams. Vienas 2,5 to sunkvež. su vienos to priekaba būrio žmones, įrankius ir medžiagą transportuoti.

ŠAULIŲ KUOPA

Puolant kuopos uždavinys yra priartėti prie priešo ir jį sunaikinti ar paimti į nelaisvę (capture). Ginantis — laikyti savo pozicijas ir atmušti priešo puolimus.

Šaulių kuopa yra pajėgi priartėti prie priešo ir jį sunaikinti, naudodama ugnį ir manevrą; atmušti jo puolimus ugnimi, artimomis kautynėmis ir priešpuoliais; ji gali manevruoti įvairiausių rūšių vietovėse ir įvairiose klimatinėse sąlygose.

ORGANIZACIJA

Šaulių kuopa yra pagrindinis pėstininkų vienetas su administracinėmis ir aprūpinimo funkcijomis. Ji susideda iš kuopos vadovybės, trijų šaulių būrių ir vieno ginklų būrio.

Kuopos vadovybę sudaro: vadovavimo grupė ir administracinė grupė. Šių grupių sudėtis kuopos vadui padeda vykdyti jo taktines, administracines ir aprūpinimo pareigas. Vadovavimo grupę sudaro: kuopos vadas, jo padėjėjas (executive officer) pirmas seržantas, pirmo seržanto padėjėjas (clerk), ryšių pareigūnas (liktinis puskarininkis), trimitininkas (buglar), radio tarnyba, ryšių pasiuntiniai (trys), pasiuntiniai, ir papildymai (Filler personnel). Šiais papildomi kuopos nuostoliai, o šiaip jie vykdo įvairius kuopos vado skirtus darbus ir mokomi naudoti visus kuopos ginklus ir eiti tam tikras pareigas kuopos vadovybės skyriuose.

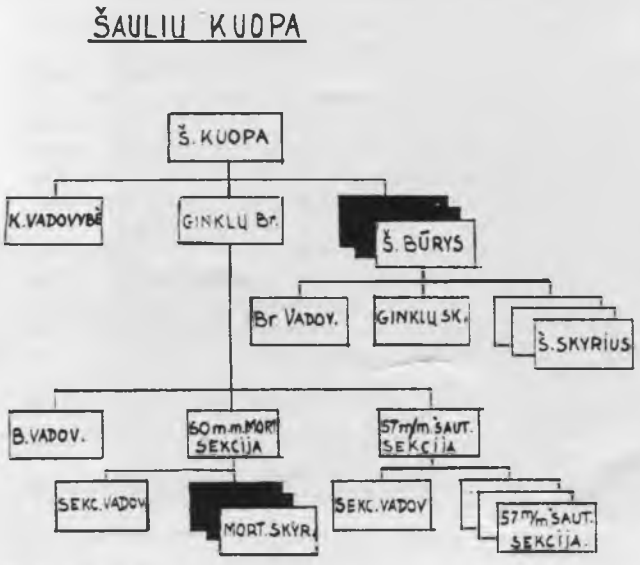

Administracinę grupę sudaro: grupės vadovas (warrant officer), aprūpinimo seržantas, maistininkas, virėjai, maisto tarnybos mokiniai (apprentices), ginklininkai ir šoferis.

Pastaba: trimitininkas kartu yra svarbiausias ryšių pareigūno padėjėjas. Jis dirba tlf. centrinėje, pastato ir palaiko visus kuopos ryšių reikmenis.

Šaulių būrį sudaro: būrio vadovybė, trys šaulių skyriai ir vienas ginklų skyrius.

Ginklų būrys: būrio vadovybė, 60 mm mortyrų sekcija ir 57 mm šautuvų sekcija. Kiekviena sekcija turi po tris skyrius, skyriuje po vieną pabūklą. Prie kiekvieno pabūklo yra penkių žmonių tarnyba, būtent: skyriaus vadas, taikytojas (gunner), jo padėjėjas ir du municijos nešėjai.

Kuopos asmeniniai ginklai: šautuvas, durtuvas, karabinas, pistoletas, rankinės ir šautuvų granatos.

Kuopos tarnybų aptarnaujami ginklai:

1. — 57 mm šautuvas. Jis vartojamas iš arti remti puolančius dalinius tiesiai taikant į aiškias taikinių vietas. Jo tikroji ugnis į judančius taikinius siekia iki 800 y. ir į pastovius iki 1.200 y. Jo šovinys pramuša lengvus šarvus.

2. — 60 mm mortyra vartojama iš arti remti šaulių vienetus. Ji gali būti vartojama plotiniams taikiniams šaudyti. Jos didžiausias šaudymo tolis siekia iki 2.000 y., tačiau dėl sklaidos retai šaudoma toliau 1.000 y.

3. — 30 kalibro lengvasis kulkosvaidis vartojamas papildyti šautuvų ugnį. Šaudoma koncentruotais ugnies smūgiais į atpažintas bei spėjamas priešo žmonių grupes.

4. — 50 kalibro kulkosvaidis yra įmontuotas vežimuose ir vartojamas į priešo asmenis ir vežimus. Pagal įsakymą jis vartojamas šaudyti į priešo lėktuvus. Šaudoma padegamąja, pėdsakine ir prieššarvine municija. Kulkosvaidis gali būti įmontuotas į trikojį ir vartojamas kaip žemės ginklas.

5. — Automatinis šautuvas teikia šaulių skyriui lengvai valdomą ginklą, galintį duoti stiprią ugnį. Jis vartojamas į žemės taikinius, paprastai prieš lengvuosius kulkosvaidžius.

6. — 2,36 colių raketinis svaidytojas, vartojamas į šarvuotus vežimus. Antriniai jo taikiniai: tarnybų aptarnaujami ginklai, įtvirtinti lizdai, žmonių grupės.

Šaulių kuopos transportas. Šaulių kuopa neturi pakankamo skaičiaus priemonių transportuoti visą kuopą: žmones, ginklus ir reikmenis. Transportuojami ginklai su tarnyba, reikmenys ir aprūpinimo dalykai. Kiti vyksta žygio tvarka pėsti. Kuopos transportą sudaro: keturi po ¼ to sunkvežimiai su ¼ to priekabomis ir vienas 2,5 to sunkvežimis su vienos to priekaba.

SUNKIŲJŲ GINKLŲ KUOPA

Sunkiųjų ginklų kuopos uždavinys yra teikti nuolatinę artimos ugnies paramą šaulių kuopoms. Ji gali išvystyti galingą tiesioginio ir netiesioginio taikymo ugnį į priešo personalą, vežimus ir įrengimus dienos

ar nakties metu. Batalionui ji teikia ribotą apsaugą prieš tankus. Ji gali vykdyti greitus taktinius judėsius. Tačiau ji negali užimti ir išlaikyti vietovės be šaulių kuopos pagalbos.

Sunkiųjų ginklų kuopą sudaro: kuopos vadovybė, vienas būrys 30 kalibro kulkosvaidžių, vienas būrys 81 mm mortyrų ir vienas būrys 75 mm pabūklų.

Kuopos vadovybę sudaro vadovavimo ir administracijos grupės.

Vadovavimo grupės priešaky yra kuopos vadas. Jis be savo tiesioginių kuopos vadovavimo pareigų dar yra ir b-no štabo narys. Jis pataria ir padeda b-no vadui sudaryti ugnies planą, daro siūlymus panaudoti savo kuopos ir prie b-no priskirtų ar b-ną remiančių vienetų ginklus. Be kuopos vado į vadovavimo grupę įeina: žvalgymo karininkas, jis ir kuopos vado pavaduotojas, pirmas seržantas, ryšių pareigūnas (liktinis puskarininkis), žvalgymo pareigūnas (liktinis puskarininkis) trimitininkas, radio pareigūnai, ryšių pasiuntiniai, pasiuntiniai, šoferiai ir papildymai.

Administracijos grupę sudaro: grupės vadas (warrant officer), maistininkas, virėjai, maisto tarnybos mokiniai, tiekimo seržantas, motorinio transporto pareigūnas (liktinis puskarininkis), ginklininkai, automechanikai ir šoferiai.

30 kalibro kulkosvaidžių būrį sudaro: būrio vadovybė ir dvi kulkosvaidžių sekcijos.

Būrio vadovybė: būrio vadas, būrio seržantas, įrankių korporalas, transporto pareigūnas (liktinis puskarininkis), radio pareigūnas, du pasiuntiniai ir šoferis.

Kiekviena kulkosvaidžių sekcija susideda iš sekcijos vadovybės ir dviejų kulk. skyrių. Skyrių sudaro: skyriaus vadas, taikytojas, jo padėjėjas, keturi munic̨ijos nešėjai ir šoferis.

30 kalibro kulkosvaidžių būrys gali remti batalioną, arba gali būti priskirtas visas ar atskiromis sekcijomis remti šaulių kuopas.

81 mm mortyrų būrį sudaro būrio vadovybė ir dvi mortyru sekcijos. Kiekviena sekcija susideda iš sekcijos vado, radio pareigūno ir dviejų mortyrų skyrių. Skyrius susideda iš skyriaus vado, taikytojo, jo padėjėjo, penkių munic̨ijos nešėjų ir šoferio.

75 mm pabūklų būrį sudaro: būrio vadovybė ir dvi sekcijos. Būrio vadovybė: būrio vadas, būrio seržantas, radio pareigūnas ir šoferis. Kiekviena sekcija susideda iš sekcijos vado, dviejų taikytoju, dviejų jų padėjėjų, keturių munic̨ijos nešėjų ir šoferio. Sekcija turi du pabūklus. Vietiniam saugumui užtikrinti kiekviena sekcija turi po vieną 3,5 colio raketini svaidytoją artimoms kautynėms prieš tankus. Prie būrio vadovybės yra vienas 50 kalibro kulkosvaidis.

GINKLŲ SAVYBĖS

1. — Sunkusis 30 kalibro kulkosvaidis gali šaudyti ilgas serijas nuolatinės ugnies ir gali šaudyti netiesiu taikymu. Nakties metu šaudoma iš anksto nustatytais atveiais. Dėl sunkaus svorio jis rankomis kilnojamas tik trumpais atstumais.

Tinkamiausi taikiniai: žmonės, stebėjimo postai, įtvirtintų ginklų angos, kulkosvaidžiai, prieštankiniai ginklai ir vežimai.

2. — Lengvasis 30 kalibro kulkosvaidis apytikriai duoda 60% sunkaus kulkosvaidžio ugnies. Rankomis gali būti kilnojamas reikalingus atstumus. Taikiniai toki pat kaip ir sunkaus kulkosvaidžio.

SUNKIŲJŲ GINKLŲ KUOPA.

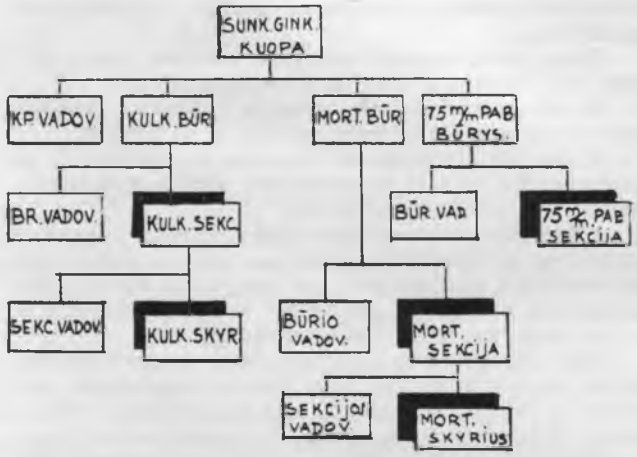

3. — 81 mm mortyra yra stataus kampo šaudymo ginklas, gali šaudyti iš uždengtos pozicijos. Dėl ginklo ir munic̨ijos svorio rankomis gali būti kilnojama tik iki 500 y atstumo. Dėl savo stačios trajektorijos tinka naudoti prieš uždengtus taikinius, prieš taikinius esančius priešinguose šlaituose, į taikinius miškuose, kurie negali būti apšaudomi lėkščios trajektorijos ginklais. Ji gali būti panaudota dūminei uždangai sudaryti.

4. — 75 mm pabūklas paprastai vartojamas tiesioginiam šaudymui, tačiau šaudoma ir netiesiai taikant. Jis gali šaudyti stipraus sprogimo munic̨ija, prieštankine stipraus sprogimo munic̨ija ir balto fosforo munic̨ija. Kilnojamas, kaip ir 81 mm mortyra. Jis vartojamas šaudyti įtvirtintų ginklų lizdus, uolų pozicijas ir kitus įrengimus, kurie yra apsaugoti nuo stačios trajektorijos ginklų, bet yra pažeidžiami lėkštos trajektorijos ugnies.

5. — 3,5 colių raketinis svaidytojas yra tiesioginės ugnies ginklas, kuris naudoja tiktai stipraus sprogimo munic̨iją. Rankomis gali būti kilnojamas toliau kaip 500 y. Normaliai šitas ginklas paliekamas vežimucse ir yra nuimamas, kada grąso tankų ataka ar pasitaiko kiti tinkami taikiniai.

Šiam ginklui tinkamiausi taikiniai: šarvuoti vežimai, įtvirtinimai ir ginklų lizdai.

6. — 50 kalibro kulkosvaidžio pagrindinis uždavinys yra priešlėktuvinė gynyba. Tačiau jis taip pat sėkmingai gali būti naudojamas ir į žemės taikinius. Normaliai jis yra įstatytas į stovą. Jis gali būti veiksmingai pavartotas į lėtai ir žemai skrendančius lėktuvus, lengvai šarvuotus vežimus, lengvus įtvirtinimus ir asmenis.

Kuopos transporto priemonės yra vartojamos vadovybei, žvalgymui. ryšiams, ginklų, munic̨ijai ir dalinio žmonėms transportuoti. Kuopos žmonių daugumą eina pėsti. Papildomas transportas munic̨ijai, tiekimui ir žmonėms yra parūpinamas pulko.

Organinį kuopos transportą sudaro: trylika ¼ to sunkvežimių, aštuonios ¼ to priekabos, trys ¾ to ginklų vežimai, vienas 2,5 to sunkvežimis ir trys vienos tonos priekabos.

Naudotasi "Tactics and Technique of Infantry, Volume I and II.

Braižinius darė V. Šventoraitis

IŠDAVIKAS GAVO RYKŠČIŲ

TEODORAS PAPARTIS

1920 m. vasarą mano gimtajame Gatelių kaime, Utenos aps., stovėjo mūsų kariuomenės 8 savanoriai kūrėjai. Jų vienas buvo jaun. puskarininkis. Kad būtų aiškiau, pažymėsiu Gatelių kaimo gretimąsias apylinkes.

Gatelių kaimo dešinėje buvo Narutiškių vienkiemis, Untilgės km., Brinkliškių km., Lukošiūnų km., Bajorų km., Pilkėnų km. ir Tauragnų miestelis. Gatelių kaimo kairėje buvo Puslių km., Uženiškių km., Avinostos km. ir Salakų miestelis. Prieš Gatelių km. buvo Kudrašių km., Pošerinės km. ir Nečėnų km. Šiuose trijuose kaimuose stovėjo nedideli lenkų kariuomenės daliniai.

Kiek prisimenu, Tauragnų miest. ir Salakų miest. stovėjo mūsų kariuomenės daliniai. Be to, Salakų miest. stovinčiam mūsų kariuomenės daliniui talkininkavo P. Šiaudinio vadovaujamas šaulių būrys. Iš Tauragnų miest. į Salakų miestelį per Gatelių km. buvo nusitiesęs 28 kilometrų ilgio II rūšies vieškelis. Pats Gatelių km. buvo atviroje vietoje, ant nedidelės augštumos. O iš jo per laukus, pievas ir kalnelius vingiavo lauko keliai į Kudrašių, Pošerinės ir Nečėnų kaimus.

Naktimis Gatelių km. reikėdavo iš visų keturių pusių saugoti nuo netikėtų lenkų karių užpuolimų. Tuo tikslu buvo statomi keturi sargybos postai. Kadangi mūsų karių buvo tik 8 žmonės ir jie dažnais lenkų puldinėjimais buvo labai nuvarginti, tai naktimis tekdavo eiti sargybas vietos kaimo gyventojams. Į sargybas skirdavo kaimo seniūnas. Sargybą eidavo po pora žmonių. Vienas senesnio, o kitas jaunesnio amžiaus. Naktimis sargybas tikrindavo ir instruktuodavo mūsų pačių kariai.

Pastebėjęs ką nors įtartina, tuojau jaunesnysis amžiumi sargybinis bėgdavo į nurodytą vietą pranešti kariams. Senesniojo amžiaus sargybinis pasilikdavo vietoje ir toliau sekdavo, kol atvykdavo mūsų kariai. Atvykę kariai viską atidžiai ištirdavo. Jeigu nebūdavo pavojaus, kariai vėl eidavo ilsėtis, palikdami sargybinius toliau poste budėti. Bet tokių atsitikimų būdavo labai retai. Dažniausiai tai tekdavo susitikti su lenkų kareiviais ir susikauti.

Mūsų kariai naktimis gulėdavo apsirengę ir pasiruošę kiekvienam netikėtumui. Mes, jauni 16-18 metų amž. vyrukai, varžydavomės dėl sargybų, nes visuomet daugiau būdavo norinčiųjų, negu reikėdavo. Mums, jaunesniojo amžiaus vyrukams, būdavo labai įdomu pamatyti kaip mūsų kariai gindavosi, o kartais ir puldavo lenkus. Mūsų kariai drausdavo mums žiūrėti kautynių, bet kur tu, žmogau, gali iškęsti nepažiūrėjęs. Nors pasislėpęs už kluono susparcs viena primerkta akimi pasižiūri.

Atvirai reikia prisipažinti ir pabrėžti, kad mūsų kaimo gyventojai, tiek seni, tiek jauni, mylėjo savo karius ir jiems labai mielai talkininkavo. Sąžiningai atlikdavo visus mūsų karių paliepimus, būtent, surinkti žinias apie priešą, jį pasekti ir t.t. Žodžiu, kur kariams būdavo sunkiau prieinama, ten atlikdavo vietos gyventojai. Vietos kaimo gyventojai karių nurodytose vietose buvo iškasę prie kaimo apkasus. Len-

Po Priesaikos 4 p. pulke. Pulko vadas gen. št. plk. Žadeika priima paradą. Ltn. Aižinas veda kuopą.
Klišė iš: J. Vaičeliūnas — Tėvynės sargyboje

kai nuolatos puldinėdavo mūsų karius, bet jiems niekuomet nepasisekdavo mūsų savanorius išmušti iš apkasų.

Kartais lenkai bandydavo mūsų kaimą pulti iš dviejų pusių: iš šono ir iš galo. Tokiu atveju, nors ir nedidelis mūsų karių dalinėlis, turėdavo plyšti pusiau ir viena ketveriukė pasitikdavo vieną lenkų karių būrį, o kita ketveriukė pasitikdavo kitą. Bet ir tokia taktika lenkai nieko nelaimėdavo ir tuščiomis rankomis grįždavo atgal.

Būdavo ir tokių atsitikimų, kad mūsų kariai patys nuvykdavo "į svečius" pas lenkų karius ir pavaišindavo juos taiklia šautuvų ugnimi. Mat, Nečėnų km., kur stovėjo lenkų kareiviai, buvo visai prie miško prisišliejęs ir priėjimas prie minėto kaimo buvo dengtas. Iš vienos pusės dengė tankūs krūmokšliai. Tai lenkų kariams buvo labai nepatogu. Lenkų kariai, kad padidintų savo matomumo akiratį, sugalvoio ant ūkininko kluono stogo užkelti akėčias, o ant jų virbalų uždėjo storų lentų, kad sargybiniui kareiviui būtų patogiau sekti aplink vykstantį judėjimą.

Sužinoję apie tai, mūsų kariai nuvyko pasitikrinti ir pasižiūrėti lenkų karių padaryto gandralizdžio. Prisidengę krūmokšniais, mūsų kariai prisiinko arti ir pamatė ant kluono stogo gandralizdyje tupintį lenkų karių sargybinį. Mūsų kariai pasižiūrėję, pagalvoję, aptarę būklę ir nieko nelaukdami šautuvų šūviais lenkų sargybinį nukovė. Šis, kaip pelų maišas, išdribo iš gandralizdžio.

Netikėtai išgirdę šūvius, lenkų kariai susiiaudine ir išsiblaškę bėgo žiūrėti kas atsitiko netoliese jų būstinės. Pribėgę prie gandralizdžio pamatė, kad jų sargybinis guli ant žemės. Nuo to karto lenkai daugiau nebekėlė sargybinio į ta vietą. Už šią lenkams iškirstą išdaigą lenkų kareiviai nuolatos jieškojo progų atkeršyti mūsiškiams. Lenkai, negalėdami vieni įveikti lietuvių, pradėjo lietuvių tarpe jieškoti žmogaus, kuris atliktų Judos pareigas ir išduotų lietuvius lenkų kerštui. Ir tai jiems pasisekė. Už pinigus papirko vieną lietuvį patarnauti jiems ir išduoti lietuvius.

Vieną vasaros dieną mūsų tautietis A. P-lis iš Puslių km., Salakų valsč., užduseęs, vos begalįs žodį ištarti, atbėgo į Gatelių km. ir pranešė mūsų kaime stovintiems lietuviams savanoriams, kad į Puslių km. atvyko iš Kudraščių km. lenkų karių būrys su vežimais ir plėšia mūsų ūkininkus.

Mūsų kariai, gavę tokią staigią ir netikėtą žinią, tuojau visas skyrius sukilo ant kojų, griebė į rankas šautuvus su šoviniais, o po dvi rankines granatas užsikabino už diržų. Kiek kojos neša, iš Gatelių km. pasileido laukais į Puslių km. Pats Puslių km. nuo Gatelių kaimo buvo apie 1,5 kilometro atstumo. Priėjimas prie Puslių kaimo buvo kiek pridengtas kaimo krūmokšliais ir miškeliais. Mūsų kariai sušilę nubėgo į Puslių kaimą ir jį iššvalgę, įsitikino, kad tą dieną Puslių kaime lenkų karių visai nebūta. Jokių plėšimų niekas tą dieną nedarė.

Kai tik mūsų kariai pasiekė Puslių kaimo pakraštį, tai, nieko nelaukdami, iš Nečėnų kaimo ginkluotas lenkų karių būrys tikrai atvažiavo į Gatelių kaimą ir pradėjo plėšikauti. Čia pat ant kiemo pasitaikiusias nušovė 3 kiaules ir įsidėjo į vežimą. Iš vietos gyventojų atėmė sviesto, sūrių, avižų, auksinių žiedų, auskarių, laikrodžių ir kitko. Lenkų kareiviai plėšė visai ramiai ir nesirūpino jokia savisauga, nes jie, matyt, iš anksto gerai žinojo, kur randasi mūsų kariai savanoriai. Vietos ūkininkai, matydami tokį lenkų savivaliavimą, iš Gatelių kaimo pasiuntė jauną vyruką, kad jis nubėgtų į Puslių kaimą ir praneštų mūsų kariams, kas atsitiko Gatelių km. Vyrukas basas, vienmarškinis skubiai pasiekė Puslių kaimą ir pranešė mūsų savanoriams, kas dedasi Gatelių kaime. Kada mūsiškiai grįžo atgal, tai lenkų karių Gatelių kaime ir kvapo nebebuvo. Jie visi grįžo atgal į savo stovyklą.

Mūsų kariai kartu su vietos seniūnu ir kitais ūkininkais ilgai svarstė šį įvykį ir ilgai galvojo, kodėl taip atsitiko. Kas čia kaltas? Galų gale visi priėjo vienos išvados, kad čia buvo A. P-lio provokacinis darbas ir sąmoningas patarnavimas lenkams. Skyrininkas pasiuntė du kareivius į Puslių kaimą suimti A. P-lį ir atvesti čia pasiaiškinti. Atvestas P-lis, užklaustas mūsų karių dėl padarytos šunybės, iš pradžių gynėsi, kad jis nieko nežinąs. Bet vėliau, iš vietos kaimo gyventojų gavęs šermukšninės košės, prisipažino, kaip ir kokiu būdu lenkų pinigas jį suviliojo ir sugundė tai padaryti. Atlikęs "išpažintį", P-lis pareiškė, kad daugiau ne tik pats to nedarys, bet ir kitiems pasakys, kad ir jie tokių išdaigų nebandytų.

Tai buvo laikai, kada buvo dirbta ir kovota, kol pagaliau buvo pasiektas visos tautos džiaugsmas ir pasididžiavimas — Nepriklausoma Lietuva.

A. P. Bagdonas

KALINIO SKUNDAS

(Kryžiuočių nelaisvėje)

Kai negirdžiu aplink kovos trimitų,
Ir kardų ugnys netvyska žaibais,
Juoda naktis širdin manon užkrito,
Ir kietos sienos laisvės nepraleis.

Naktim sapnuoju tėviškę — pasilgęs
Gimtųjų gojų Palangoj šventoj,
Kur vandenys laisvi sidabru žvilga,
Aplaistyti lietuvišku krauju.

Paduokit man sparnus vakario vėjo,
Perkūne, triuškink sienas akmenų.
Ir mėnesiai ir metai pro mane praėjo,
O aš kaip sliekas urve gyvenu.

Bet aš tikiu — ateis diena galinga,
Šie mano bokštai grius kaip pelenai.
Krūtinėse mūs brolių laisvės ugnis nedingo,
Jinai krauju ir gaisrais ligi čia ateis.

LIETUVOS KAVALERIJA SENOVĖJE

O. URBONAS

Praeito šimtmečio gale rusų Didysis kunigaikštis Nikalojus Nikolajevičius paskyrė stambią premiją už geriausiai parašytą veikalą iš kavalerijos istorijos. Premiją laimėjo amerikietis plk. ltn. Denison'as. Denisono veikalas buvo parašytas angliškai ir remiantis anglių ir prancūzų istoriniais šaltiniais. Veikalą papildė Briks'as, kuris panaudojo ir rytų Europos istorinius šaltinius ir išleido 1897 m. Briks'o pastabose yra žinių ir apie senosios Lietuvos kavaleriją. Nors yra kai kurių istorinių nukrypimų, tačiau jos vertos dėmesio. Laisvą vertimą iš šio veikalo, kiek liečia Lietuvos-Lenkijos kavaleriją, čia duodu.

Pradžioje pagrindinę lenkų kariuomenės jėgą sudarė kavalerija, tai galima tvirtinti iš karų vedimo metodo ir iš tuometinių rašytojų veikalų. Iš pat pradžių kavalerija buvo papildoma vien bajorų, kurių privilegija ir vienintėlė prievolė buvo tarnauti kariuomenėje. Bajorai patys privalėjo stoti kariuomenėn ginkluoti, su savo arkliu ir turėti su savim tam tikrą kiekį raitelių, kurių skaičius priklausė nuo jų dvarų didumo. Pagrindinį apginklavimą sudarė iš pat pradžių lankas ir strėlė. Pėstininkai ilgą laiką buvo gerokai pamiršti ir tik XIV šimtm. į pėstininkus buvo pradėta kreipti tam tikro dėmesio. Lietuviai atsiskyrę nuo kitų tautų didžiojo tautų kilnojimosi metu apsigyveno didžiausiuose miškuose prie Nemuno krantų ir juos istorija pradeda minėti tik X šimtmetyje. Pradžioje lietuvių karinė organizacija buvo gan primityvi, tačiau greit tobulėjo, ginklai ir apšarvavimas susidėjo iš lankų su strėlėmis, ugny apdeginant nusmailintų lazdų ir balnų; kardus turėjo tik vyresnieji vadai. Vieton šarvų jie nešiojo stumbrų, briedžių, meškų ir vilkų kailius. XIV-me šimtm. Lietuvos kariuomenė buvo sudaryta iš maždaug lygaus kiekio kavalerijos ir pėstininkų.

Kavalerija iki XVI-to šimtm. buvo ginkluota įlietimis (nuodintomis) ir "mačugomis", buožė su rutuliu, pritvirtintu prie grandinės ir naudojamu pramušti priešo šarvą. Vienintėlė apsauga buvo mažas skydas; kūną pridengdavo kaip ir anksčiau kailiai, galvą— vailokinė arba kailinė kepurė.

Vytauto Didžiojo laikais Lietuvos kavalerija buvo sustiprinta apsigyvenusiais Lietuvoje totoriais. Šie sudarė, nežinomą dar Vakarų Europoje, lengvąją kavaleriją, kuri nešdavo visą žvalgybos tarnybą žygyje ir postovyje ir nuolat puldinėdavo netikėtai priešą.

Po Lenkijos su Lietuva sujungimo, Jogailos laikais (1386—1434) nežiūrint to, kad kiekvienoje valstybėje užsiliko buvusi forma ir tam tikra savistovybė, jų karinė organizacija kiek įgavo bendrą charakterį, nors pagrinde ir išsilaikė buvusioji organizacija. Kavalerijos tarnyba Lietuvoje, kaip ir Lenkijoje, tapo be galo garbinga. Ir Lenkijoje kavalerija buvo padalinta į sunkiąją ir lengvąją. Sunkiąją kavaleriją sudarė šarvuotininkai, lengvąją kavaleriją Lietuvoje sudarė totoriai. Be to, lenkų ir lietuvių kariuomenėse laikui bėgant buvo sugalvota keletas jos šaukimo būdų: kavalerijos dalys, pagal vokiečių pavyzdį, gavo reitarų ir dragūnų vardą.

Gusarai buvo komplektuojami iš turtingųjų bajorų; šie tarnybon atvykdavo ant puikių arklių, geros veislės.

Kiekvienas gusaras turėjo su savimi dar 4 raitelius ir kiekvieni 20 gusarų sudarydavo eskadroną, (100 arklių); gusarai eskadrone sudarydavo pirmą eilę, kiti — antrą.

Eskadrono vadas buvo rotmistras, kuris savo žinioje, pagal 1590 ir 1593 metų įstatymą, turėjo leitenantą ir 4 pavaduotojus — visi iš aukštesniųjų bajorų.

Gusarai dėvėjo pilnais šarvais; jie turėjo šalmą, kirasą, papilvės ir pašonės šarvus ir pirštines. Svarbiausias ginklas — jietis 19 pėdų ilgio su dviejų spalvų vėliavėle (4—5 alkūnių ilgio), kad baidytų priešo arklius. Nešiojo kreivą kardą ir pritvirtintą prie balno tiesų kalaviją (palas) su keturkampiu smaigaliu, kad galėtų perdurti gulintį ant žemės priešą; jojant, tas palas buvo prie kairio kelio; be to buvo dar kirvis, kad pramuštų priešo šalmą ar šarvą.

Rotmistras arba jo pavaduotojas (kada ėjo rotmistro pareigas) be to nešiojo ant pečių karabiną ir odinį šovinyną, parakinę, kai kada lanką su strelėmis ir pistoletą už diržo; prie diržo jis turėjo maišiuka iš safijano su šakute, peiliu ir 6 sidabriniais šaukščiukais, titnagą, odos maišą vandeniui, 4—6 metrus šilkinės virvelės belaisviams surišti ir, galų gale, įrankį kad nuleistų kraują; iš dešinės balno pusės kabojo didelis kibiras arklius girdyti ir 3 odiniai viržiai.

Verbuojamoji kariuomenė būdavo šaukiama tada, kai bajorų išstatytos kariuomenės nepakakdavo; buvo verbuojami žmonės, kurie normaliose sąlygose neprivalėjo tarnauti, arba buvo samdomi svetimšaliai. Pradžioje šie užverbuoti žmonės ėjo tik visai nustumtos pėstijos papildymui (Jogailos ir Stepono Batoro laikais), vėliau ir į kavaleriją. Verbuojamoji kariuomenė buvo organizuota, apginkluota ir maitinama taip, kaip tas buvo daroma Vakarų Europoje. Reikalinga atminti, kad šitos dalys nebuvo nuolatinės. Jos buvo šaukiamos karo metui ir po karo paleidžiamos. Tikra prasme, nuolatinės kariuomenės Lietuvoje ilgą laiką nebuvo visai, išskyrus kai kurias nedideles pasienio įgulas. Pirmas žingsnis įvesti nuolatinę miliciją buvo padarytas 1505 metais, kada Mažosios Lenkijos gyventojai, kurie daug kentėjo nuo nuolatinių totorių užpuolimų, sutiko mokėti šiam tikslui po 12 grašių. Didžiosios Lenkijos gyventojai su tuo nesutiko, ir tik 1562 met. ten buvo suformuotas pirmas šios rūšies kariuomenės dalinys. Šis dalinys gavo "kvarcyjan" pavadinimą, dėl to, kad jo išlaikymui ėjo 1/4 dalis pajamų iš karališkų dvarų. Šita milicija, suformuota daugumoje iš Vitebsko ir Smolensko kunigaikštysčių (dėlto kai kada buvo vadinama Vitebsko kazokais) buvo iš pradžių sudaryta iš 10.000 pėstininkų ir 2000 raitelių, bet laikui bėgant išaugo į 60.000 žmonių jėgą.

Lietuvoje tokia milicija buvo suformuota 1588 metais ir turėjo "tautinės apsaugos" pavadinimą.

Prie nuolatinės kariuomenės dalių tenka dar priskirti asmeniską karaliaus kariuomenę, kurią jis iš-

Lietuvos gusarai Jono Sobieskio laikais (1683)

Lietuvos Tautinės Gvardijos karininkas (raitas) ir kareiviai T. Kosciuškos laikais (1794).

laikydavo savo lėšomis ir didikų kariuomenę "Chorugves", magnatų, (nadvorne hufce i chorogwie mozniejszych Panow), kuri kai kada siekdavo keleta tūkstančių žmonių.

Kas liečia karaliaus kariuomenę, ją sudarė tikros reguliarės kariuomenės dalys, suformuotos pagal Vakarų Europos pavyzdį. Ji gavo didelę pagelbą iš Saksonijos, kai Saksonijos kurfiurstai virto Lenkijos karaliais.

Didikų kariuomenės pradžios reikia ieškoti toje tvarkoje, kuri viešpatavo Lietuvoje jau XV ir XVI šimtm. Tada būta taip vadinamų rotmistrų, pėstininkuose ir raiteliuose, kuriuos tvirtindavo hetmanai ir kurie būdavo įtraukiami į tam tikrus sąrašus. Jie būdavo įpareigoti reikalui esant, pagal karaliaus įsakymą pristatyti tam tikrą kiekį žmonių, jau apginkluotų ir apmokytų. Šie bajorai, kurie priklausė patiems kilniesiems, buvo labai turtingi, nuolat laikydavo savo dvaruose bei pilyse reikalingą kiekį arklių, ginklų ir apšarvavimo ir dar taikos metu darydavo visokius kariškus pratimus; tuo būdu jų kontingentai faktiškai sudarydavo nuolatinę kariuomenę.

Kas liečia Lenkijos ir Lietuvos karo pajėgų stiprumą, tai šis stiprumas buvo įvairus įvairiais laikais. Bajorai, kurių prievolė buvo karo tarnyba ir kurie iki paskutinių respublikos dienų sudarė daugumą, paprastai nebūdavo šaukiami. Tik dideliam reikalui esant būdavo skelbiamas bendras šaukimas (pospolite, ruszenie) ir tada bajorai su savo žmonėmis sudarydavo iki 150.000 žmonių.

Verbuotos kariuomenės kiekis būdavo nustatomas kiekvieną kartą pagal reikalą. Steponas Batoras prieš turkus turėjo savosios 85.000 kariuomenės tarpe 10.000 verbuotų žmonių. Zigmantas Vaza (1588—1632) kare su rusais turėjo 30.000, o kare su turkais 35.000 užverbuotos kariuomenės. Prieš Karolį XII buvo pašaukta 58.000 tautinės kariuomenės ir santykis tarp lenkų ir lietuvių paprastai būdavo 2/3 lenkų ir 1/3 lietuvių.

Taikos metu Lietuvoje ir Lenkijoje buvo laikoma tik tiek kariuomenės, kad pakaktų nešti vidaus apsaugą: Lenkijoje 16.000—18.000 žmonių ir Lietuvoje 6—8.000 žmonių.

1776 metais Lenkijoje reguliarės kariuomenės buvo 12.439 žmonės, Lietuvoje 4.770 žmonių. Iš jų kavalerijos: Lenkijoje 3 brigados, teritoriniai komplektuotos, po 735 žm. (24 vėliavos), 2 pusbrigadės po 369 žm. (12 vėliavų) ir raitoji gvardija — 5 pulkai (2 po 390 ir 3 po 257 žm.).

Lietuvoje: 2 brigados (gusarų ir šarvuotininkų) po 478 žm. Raitoji gvardija 318 žm. ir 5 pulkai įvairaus stiprumo (1—395, 1—374, 1—327 ir 2—po 150 žm.).

1788—1792 metais buvo nutarta kariuomenės dydį nustatyti 100.000 žmonių, iš kurių turėjo būti 67 000 lenkų ir 33.000 lietuvių. Lietuvos kavalerija faktiškai buvo nustatyta 10.650 žm. 2 tautinės brigados po 2.421 žm., 1 gvardijos pulkas iš 318 žm. ir 5 pulkai po 1.098 žm.

Tai tiek kas liečia Denison-Briks knygą. Dabar dar keletas žodžių apie gusarus. Gusarai atsirado Lietuvoje karaliaus Stepono Batoro laikais (1576—1586). Pirmieji gusarai atsirado Vengrijoje, kaipo pasienio apsauga. Su gusarais ten susipažino ir Steponas Bato-

ŽMONIŲ NUOSTOLIAI KARUOSE

VLADAS MINGĖLA

Karai — visos žmonijos nelaimė. Betgi kariauta ne tik šiais laikais, bet ir priešistoriniais. Pagaliau kas yra iš viso senovės istorija? Tai daugiausia karų ir jų vadų žygiai: laimėjimai ar pralaimėjimai, valstybių iškilimas ir nusmukimas. Kariavo laukinis—girių žmogus, kariauja ir krikščioniškos dvasios nušviestas žmogus. Žodžiu, karai beveik lydi žmogų nuo lopšio iki karsto. Todėl manoma, jog karai yra neišvengiami. Atsiranda net tokių teigimų, jog karų psichozė pareinanti nuo įvairių saulėje kylančių dėmių.

Mano tikslas kitas. Aš noriu paliesti vėlyvesniųjų karų nuostolius. Toji tema dažnai keliama spaudoje. Tuo klausimu dažnai girdime tarpusavius ginčus ir klaidingus įrodinėjimus. Aplamai, surinkus tų ginčų nuomones, prieinama, jog XX-jo amžiaus karai yra baisiausi, nes tuo laiku buvo nužudyta daugiausia žmonių.

Bet paskaičius karų istoriją paaiškėja, jog daugiausia (procentų atžvilgiu) žūdavo žmonių senovės karuose. Užtat ryžausi patiekti bent kiek statistikos duomenų.

Kartą gen. St. Raštikis rašė: "Karas buvo, yra ir bus didžiausia jėga, reikalaujanti iš kariaujančio krašto - valstybės visų politinių, karinių, ekonominių ir moralinių jėgų (resursų) įtempimo, ir duodanti, ypačiai karui nepasiruošus arba jį pralaimėjus, didžiausių nuostolių".

Kad ir kaip atrodytų, jog karas yra Fortunos nulemtas, bet visais laikais žmonija jieškojo ir dabar tebejieško būdų jo išvengti, tą pavojų atitolinti.

Deja, žmonija, turbūt, iki šiol dar nepriaugo to augšto kultūros laipsnio, kad visi tarptautiniai nesusipratimai būtų pašalinami taiku būdu. Juk ir šiandien, kaip ir prieš tūkstančius metų, teisybės nėra. Kumščio ir ginklo jėga yra visagalė ir šiandien.

Taigi, kol visi (100%) žmonės nėra virtę tikraisiais angelais, gėrio, grožio ir dorovės apaštalais, tol amžina taika nebus įmanoma.

Šiandien Sovietų Rusijos propaganda savo "taikos meile" ir koegzistencijos vyliais lyg ir pradeda maišyti Vakarų pasaulio valstybių vyrų protus. Rusų propaganda ateities atominiu karu taip įbaugino vakariečius, jog šie, atrodo, tikrai gali eiti iki didelių nuolaidų, kad tik atitolintų tą baisųjį atominį karą. Siekiama taikos bet kur'a kaina. Taikos labui aukojami šimtai milijonų pavergtų nekaltų žmonių, kurių kančios ir vargo dydžiui išmatuoti tikrai nepakaktų ir dangaus augščio — stereometrinių nuotolių.

I-masis Didysis Karas (iki 1914 m. buvo manoma) buvęs didžiausias ir baisiausias karas. Generolas Radus-Zenkavičius savo knygoje "Trumpas Didžiojo Karo Eskizas" rašo, jog tame kare dalyvavo 27 valstybės. Tais metais buvo sumobilizuota beveik 70 milijonų vyrų. Paminėsime tame kare dalyvavusias didžiąsias valstybes. Štai jos:

Prancūzija turėjo	8,400,000	mobiliz.	kariuomenės,	21 % valst. gyventojų
Serbija	700,000	"	"	21 % " "
J. A. V.	3,500,000	"	"	4 % " "
Caro Rusija	17,000,000	"	"	9,4% " "
D. Britanija (su kolonijomis)	8,300,000	"	"	12,6% " "
Turkija	2,300,000	"	"	10 % " "
Rumunija	1,100,000	"	"	14,4% " "
Italija	5,200,000	"	"	15,1% " "
Austro - Vengrija	9,000,000	"	"	18 % " "
Bulgarija	900,000	"	"	19 % " "
Vokietija	13,000,000	"	"	20 % " "

Įdomu palyginti, koks skaičius iš čia išvardintų kariuomenių žuvo, kiek karių buvo sužeista ir kiek pateko į nelaisvę. Be to, pasistengsiu bent trumpai pateikti statistikos duomenų bent iš 18, 19 ir 20 amžiaus karų, kad jų pagalba galėtume susidaryti bendrą vaizdą.

Štai, Prancūzijos D. Revoliucijos metu, nuo 1789 m. liepos 14 d. iki 1794 m. liepos 30 d., (nors tai buvo tik pilietinis karas ir revoliucijos teroras) žuvo, buvo nugiljotinta arba kitaip nužudyta iki 500,000 žmonių.

Paimkim dabar Fridricho Didžiojo karus — juose žuvo 25,5% visų karių. Napoleono karuose žuvo 19% visų karių. Rusų ir lenkų-lietuvių karuose — 18,5% visų karių. Krymo kare žuvo 15% visų karių. Italijos karuose (1859 ir 1866) žuvo iki 13% visų karių. Vokiečių - Prancūzų kare (1870-71 m.) žuvo 12,5% visų karių.

Didžiajame kare nuo 1914 iki 1918 m. šis % sumažėjo iki 12,3%.

I-jo D karo nuostoliai žmonėmis:

---

ras, būdamas Vengrijoje Septynpilio kunigaikščiu. Tapęs Lenkijos karaliumi ir Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu, jisai gusarų tarnybą įvedė ir Lietuvos-Lenkijos respublikoje. Gusaruose galėjo tarnauti tik kilmingieji bajorai. Jų apdaras ir apginklavimas būdavo puošnūs. Įdomiausia, kad jie būdavo ginkluoti ilgomis jietimis ir nešiojo didelius sparnus, pritvirtintus prie šarvų. Sparnai sudarydavo neįprastą vaizdą, sparnų plunksnos, greitai jojant, smarkiai judėjo, sukeldamos neįprastą, keistą garsą. Arkliai nepripratę išsigąsdavo, šokinėdavo ir bėgdavo. Nutaikinti smūgį su jietimi arba kardu, arkliui šokinėjant, nebuvo įmanoma. Todėl anais laikais susidūrimai su gusarais visada baigdavosi gusarų laimėjimu. Tokia buvo šių sparnų paskirtis. Vėlesniais laikais ginklų technikai tobulėjant, sparnai iš gusarų apginklavimo bei aprangos buvo išmesti, kaip atgyvenę savo amžių.

Valstybė	Gyv. skaič. milijonais	Žuvusių karių	Kariuomen.%	Sužeistų	Nelaisvėn patekusių
J. A. V.	96	99,000	2,8	224,000	4,480
Bulgarija	4,5	65,000	7.2	155.000	
D. Britanija (su kolon.)	680 mil.	680,000	8.1	1.643,469	254.176
Italija	36 "	500,000	9,6	949,000	150.000
Austro - Vengrija	52,5	1000,000	11,1	1700,000	2.100,000
Turkija	17 "	525,000	13,0		
Caro Rusija	167 "	2500,000	14.0	5,323,000	2,000.000
Vokietija	67 "	1808,555	14,0	4,246,779	1,000,000
Prancūzija (su kolon.)	54 "	1347,500	17,0	2,800,000	506,500
Serbija	3 "	365,000	36,2	197,000	120,000
Japonija	53 "	5,000	0,6		
Belgija (su kolon.)	7,6	41,000	11,2		35,000
Rumunija	7,4	250,000	25,0	300,000	150,000
Graikija	2,750	25,000	7,0	60,000	15,000

Apytikriais skaičiais vaizduojant I-jo Didžiojo Karo (1914-1918) nuostolius, galima pasakyti, kad visi (kartu paėmus) siekė 40,000,000 žmonių. Apie 10,500,000 buvo nukautų, apie 10-11,000,000 liko invalidais, apie 20,000,000 nesunkiai sužeistų. Aplamai, Pirmame Pasauliniame Kare daugiausia nuostolių pakėlė Turkija, Rusija, Prancūzija ir Vokietija. Iš vokiečių kariuomenės žuvusių (per visą karą) iš 7 dalyvių vienas yra žuvęs.

Iš pateiktų duomenų matyti, jog pagal procentus (darant palyginimą su praeities karais) I-masis Didysis karas nuostolių atžvilgiu stovi vis dėlto paskutinėj vietoj.

Minėto karo begaliniai nuostoliai, medžiaginiai nuostoliai, buvo dideli. Tačiau mano vyriausias tikslas paminėti aukų skaičius žmonėmis.

Antrasis Did. karas — didžiųjų išradimų ir technikos karas. Aviacijos puolimai tikrai buvo baisūs. Nebuvo paisoma nė civilių gyventojų. Vokiečiai pirmieji puolė Angliją, norėdami palaužti atsparumą. Vėliau alijantai tuo pačiu atsilygino vokiečiams. Per tuos orinius puolimus buvo sunaikinti beveik visi Vokietijos miestai. Karo technika kasdien progresavo: atsirado magnetinės minos, radarai, raketinės ir atominės bombos. Štai, surinktomis žiniomis visuose frontuose žuvo 14,5 milijonų karių. Bombardavimų metu ir kitaip nužudyta 5,5 mil. Alijantams bombarduojant Vokietijos miestus žuvo 3 mil. žmonių. Koncentracijos stovyklose nukankinta arba sušaudyta 11 mil. Valstybėmis, apytikriai, skaičiuojama taip: Italija prarado apie 150,000 žmonių; Sovietų Rusija — 12 milijonų; Vokietija — 7 milijonus; Kinija — 3 milijonus; Japonija prarado nuo 821,000 iki 1 milijono žmonių (J. A. V. aviacija, karui besibaigiant (1945) numetė iš lėktuvų ant Nagasaki ir Hirošima dvi atomines bombas; buvo nužudyta keli šimtai tūkstančių gyventojų). Prancūzija prarado 535,000 žm., J. A. V. prarado 407,828 žm., Didž. Britanija ir Kanada paaukojo apie 1.500,000 žmonių, Italija — 150,000 žm. Valstybėmis skaičiuojant žmonių aukas susidarė apie 25 milijonai aukų. Be to, pridėjus Sov. Rusijos ir Vokietijos kacetuose nukankintas aukas, kurių iki 1945 m. susidarė per 11 milijonų žmonių, iš viso skaičiuojama apie 36 milijonai žuvusių žmonių.

Taip pat reikia prisiminti, jog liko 30 milijonų invalidų. Tremtinių ir benamių 36 milijonai. Įvairių pastatų sunaikinta daugiau nei 50 milijonų. Karui vesti išleista 1,033,281 milijonai dolerių. ($1,033,281,000,000)

Po karo tačiau paaiškėjo, jog vestasis karas, jam skirti pinigai ir nuostoliai savęs nepateisino. Visus laimėjimus ir daugelį tautų atidavė į baisią Sovietų Rusijos verguvę. Tautos laukia, kada gi galingoji Amerika ir Anglija supras, kad laisvė negali būti daloma. Jeigu Sov. Rusija pavergė, pavertė sunkiųjų darbų vergais daugybę tautų, tad kodėl ji to ateity negalės padaryti ir su Anglijos ir J. A. V. piliečiais. Juk Sovietų Rusijos ateities idealas — viso pasaulio kontinentus mirtinai apjuosti raudona vėliava, po kuria turėtų uždusti visos Vakarų pasaulio tautos, po kuria turėtų užgesti visos Vakarų pasaulio šviesiai degančios laisvės.

Staiga nutrūko mano mylimo brolio Jono gyvenimo siūlas. Labai gaila man jo netekus. Šioj nelaimėj mane užjautusiems noriu padėkoti, ypač Chicagos L. S. Ramovės Skyriaus Valdybai, Ramovės Centro Valdybai, mylimai "Kario" redakcijai ir administracijai, giminėms iš arti ir toli, ypač Floridoj esantiems p.p. I. S. Kodžiams, visiems draugams ir pažįstamiems. Per mane sušelpusiems velionio šeimą, p. Rauchui Myk., p. Gedminienei, užpirkusiai už a.a. Jono sielą šv. Mišias ir į Chicagą atvykusiam ginklo draugui Leonui Bajorūnui iš Binghampton, N. Y. ir kitiems, nuoširdi padėka.

Liūdintis Balys Brazdžionis ir šeima

Jogailos paminklas New Yorke, Centriniame Parke.
V. Maželio nuotrauka.

Iš lenkų kalbos vertė **KAZYS JANKŪNAS**

HENRIKAS SIENKIEVIČIUS

SANTRAUKA IŠ PRAĖJUSIŲ NUMERIŲ:

Atvykę į Krokuvą kartu su kunigaikštiene Danute, Kęstučio dukra, Macka su brolvaikiu Zbyška, kitą dieną nuvyko ankstybųjų mišių į katedrą.

Pamaldų atvyko ir karalius Jogaila su karaliene Jadvyga, kurią lenkai laikė beveik šventąja. Karališkoji pora tikėjosi netrukus susilaukti sosto įpėdinio. Tai būsimai šventei jau rinkosi svečiai iš visų kraštų.

Po pamaldų Zbyška buvo pašauktas patarnauti kunigaikštienei Danutei prie stalo bendruose su karalium pusryčiuose. Tarp svečių būta ir Ordino pasiuntinio Lichtenšteino, kurį Zbyška, bekeliaudamas Krokuvon, vos nenudūrė, nes savo širdies mergelei buvo pažadėjęs tris povo plunksnas nuo kryžiuočio šalmo. Už pasiuntinio užpuolimą jam dabar grėsė iš Jogailos bausmė.

Jogailos žvilgsnis akimirkai sustojo ties Zbyška. Ir pirmą kartą jis pagalvojo apie jo laukiančią bausmę.

Tačiau vokietis net neįtarė, kad tasai riteris, užpuolęs jį staiga kelyje, yra taip arti. Prasidėjo pusryčiai. Buvo patiekta vyninė sriuba, taip stipriai paįvairinta cinamono, gvazdikų, imbiro ir šafrano prieskoniais, kad jos kvapas pasklido po visą kambarį. Tuo pat metu juokdarys Ciarušekas, sėdėdamas tarpduryje, pradėjo pamėgdžioti vieversio balsą, kuris, matyt, karaliui labai patiko. Netrukus kitas juokdarys, įsimaišęs į stalus aptarnaujančius tarnus, užpakalyje svečių kėdžių taip vykusiai pradėjo pamėgdžioti bitės zirzimą, kad kai kurie svečių, padėję šaukštus ant stalo, pradėjo ginti savo galvas rankomis nuo bičių. Kiti, šitai pamatę, prapliupo juokais. Zbyška ištikimai patarnavo kunigaikštienei ir Danutei, bet pamatęs, kad ir Lichtenšteinas mosuoja rankomis apie savo pliką galvą, ir užmiršęs savo nesaugumą, pagavo taip juoktis, kad net ašaros veržėsi jam iš akių.

Pastebėjęs savo apsirikimą, kryžiuotis pasisuko į vyskupo Šlakstyklės pusę ir pasakė jam keletą vokiškų žodžių, kuriuos vyskupas tuojau pat pakartojo lenkiškai:

— Garbingasis svečias taip sako; — tarė, kreipdamasis į juokdarį, — gausi du skatikus, tik nezvimbk per arti, nes bitės nuvaikomos, o bitinai nugalabijami...

Paslėpęs gautus iš kryžiuočio skatikus ir, naudodamasis visose pilyse juokdariams teikiama laisve, juokdarys atsakė:

— Daug medaus yra Dobrynės žemėje, todėl ją ir apspito bitinai. Mušk juos pagaliau, karaliau Vladislovai!

— Štai skatikas ir nuo manęs, nes gerai pasakei, — tarė Šlakstyklė, — bet atsimink, kad, kopėčioms bevirstant, medaus kopinėtojas sprandą nusisuka. Šitie Malburgo bitinai, apspitę Dobrynės žemes, turi gerus geluonis, todėl būtų neatsargu lįsti į jų avilius.

— Pagaliau galima juos ir išrūkyti! — sušuko Krokuvos kardininkas, Zindramas iš Maskovicų.

— O kuo?

— Paraku.

— Arba kirviu avilius sukapoti! — pridūrė milžinas Paška.

Zbyškos širdis džiaugėsi, nes jis sprendė, kad šitokie žodžiai pranašauja karą. Bet tuos žodžius suprato ir Kuno Lichtenšteinas, kuris ilgai begy-

vendamas Torunėje ir Chelmne buvo išmokęs lenkų kalbos. Todėl dabar, suerzintas Zindramo žodžių, įbedė savo šaltą žvilgsnį į jį ir atsakė:

— Pamatysime.

— Matė mūsų tėvai prie Plovcų ir mes matėme prie Vilniaus, — atsakė Zindramas.

— Pax vobiscum! — sušuko Šlakstyklė. — Pax, pax. Tegu tik kunigas Mikalojus iš Kurovos atsisako nuo Kujavų vyskupo sosto ir tegu maloningasis karalius mane į jo vietą paskiria, tada jums pasakysiu tokį gražų pamokslą apie tarpusavę krikščioniškų tautų meilę, kad jūs jausitės visai suniekinti esą. Nes kas yra neapykanta, jei ne ignis (ugnis), gal geriau — ignis infernalis (pragaro ugnis) — tokia baisi ugnis, kurios ir vanduo nenugali, nebent tik vynas. Duokite vyno ugniai gesinti! Tegyvuoja meilė tarp krikščionių!

— Tarp tikrų krikščionių! — pabrėždamas pakartojo Lichtenšteinas.

— Kaip tai? — pakeldamas galvą sušuko Krokuvos vyskupas, — ar gi ne nuo amžių krikščioniškoje valstybėje svečiuojatės? Ar gal mūsų bažnyčios nėra senesnės už malburgiškes?

— Nežinau, — atsakė kryžiuotis.

Karalius buvo ypač jautrus kalboms apie krikščionybę, todėl ir dabar jis pagalvojo, kad kryžiuotis nori iš jo pasijuokti. Jo veidas tuojau apsipylė raudonomis dėmėmis, o akys pradėjo svaidyti žaibus.

Karališka puota.
Viduramžių paveikslas.

— Kaip? Aš nekrikščionių karalius, ar kas — sušuko storu balsu.

— Karalija vadinasi krikščioniška, — šaltai atsakė kryžiuotis, — bet jos papročiai yra pagoniški...

Tai išgirdę, nuo suolų pakilo baisūs riteriai: Martynas, ir Florijonas, ir Bartašius, ir Domaratas, ir Povala, ir Paška, ir Zindramas ir eilė kitų: visi stiprūs ir garsūs, daugelio kovų laimėtojai, pasižymėję turnyruose. Degdami pykčiu ir griežda-mi dantimis, jie pradėjo vienas per kitą šaukti:

— Vargas mums, kad yra mūsų svečias ir todėl negalime jo šaukti į dvikovą.

Tuo metu Zaviša Juodasis, garsiausias už visus riteris ir "riterių pavyzdys", suraukęs kaktą, kreipėsi į Lichtenšteiną:

— Nepažįstu tavęs, Kunai. Kaip gali, būdamas riteriu, niekinti kilnius žmones? Žinai, kad esi pasiuntinys ir kad jokia bausmė tau už tai negresia?

Tačiau Lichtenšteinas, išlaikydamas griežtą išvaizdą, atsakė pamažu:

— Mūsų ordinas, prieš atvykdamas į Prūsus, kariavo Palestinoje, bet ten net ir saracėnai pasiuntinius gerbdavo. Jūs vieni jų negerbiate ir dėl to jūsų papročius pavadinau pagoniškais.

Dėl šitokių žodžių triukšmas tik dar padidėjo. Aplink stalą vėl pasigirdo šauksmai: "Vargas! vargas mums!"

Bet greit vėl viskas nurimo, nes pykčio iškreiptu veidu karalius keletą kartų suplojo delnais. Tuo metu pakilo senis Jaska Kirvelis iš Tenčino, Krokuvos kaštelionas, visų gerbiamas ir bijomas dėl savo tiesumo, ir tarė:

— Garbingasis riteri iš Lichtenšteino, jei tamstą, kaip riterį, kokia nors nesekmė ištiko, pasakykite, nes, tikiuosi, tamsta būsi patenkintas mūsų griežtu teisingumu.

— Nieko panašaus neregėjau jokiame krikščioniškame krašte, — atsakė Kunas. — Vakar, keliaujant į Tynecą, buvau užpultas vieno jūsų riterių, nors galėjau būti gerai atpažintas iš kryžiaus ant apsiausto, ir mano gyvybė atsidūrė pavojuje.

Išgirdęs tuos žodžius, Zbyška smarkiai išblyško ir nejučiomis pažvelgė į karalių, kurio veidas buvo beveik baisus.

— Ar tikrai galėjo taip įvykti? — paklausė Jaska.

— Paklauskite Povalos iš Tačevo, kuris buvo šio įvykio liudininkas.

Visų akys nukrypo į Povalą, kuris pakilo ir, valandėlę tylėjęs ir nepakeldamas akių, atsakė:

— Taip, tiesa!..

Tai išgirdę, riteriai pradėjo šaukti: "Gėda! gėda! Kad žemė būtų tokį prarijusi!"

— Kodėl tu jo nenukovei? — sugriaudė karalius.

— Nes jo galva priklauso teismui, — atkirto Povala.

— Surišote jį? — paklausė kaštelionas Kirvelis.

— Ne, nes riterio garbe pažadėjo, kad atvyks į teismą.

— Ir neatvyks! — pajuokiamai sušuko Lichtenšteinas.

Tuo pat metu iš už kryžiuočio pečių pasigirdo jaunas ir liūdnas balsas:

— Neduok Dieve, kad aš greičiau pasirinkčiau gėdą kaip mirtį. Aš tai padariau. Aš — Zbyška iš Bogdanieco.

Riteriai puolėsi prie Zbyškos, tačiau juos sulaikė grasinantis karaliaus judesys. Pakilęs iš už stalo ir žvilgsniais svaidydamas žaibus, jis pradėjo šaukti pykčio gniaužiamu balsu:

— Galvą jam nukirsti! Galvą! Tegu kryžiuotis jo galvą į Malburgą ordino magistrui pasiunčia!

Paskui suriko šalia stovinčiam jaunam lietuviui kunigaikščiui, Smolensko vietininko sūnui:

— Laikyk jį, Jomantai!

Karaliaus pykčio išgąsdintas, Jomantas uždėjo savo drebančią ranką ant Zbyškos pečių, kuris, atsukęs į jį savo išblyškusį veidą, atsakė:

— Nepabėgsiu...

Žilabarzdis Krokuvos kaštelionas Kirvelis pakėlė ranką ir, visiems nutilus, tarė:

— Maloningasis karaliau! Tegu komtūras įsitikina, kad ne tavo staigumas, bet mūsų įstatymai mirtimi baudžia pasiuntinio įžeidėjus. Kitaip jis dar pagalvos, kad neturi krikščioniškų teisių šitoje karalijoje. Teismą aš pats nusikaltėliui paruošiu!

Paskutinius žodžius ištarė pakeltu balsu ir galvodamas, kad šitie jo žodžiai visų turėjo būti išgirsti, kreipėsi į Jomantą:

— Uždarykite jį į bokštą. O jūs, pone iš Tačevo, liudininku būsite.

— Papasakosiu visą šito jaunuolio kaltybę, kurios niekada nebūtų padaręs nei vienas suaugęs žmogus, — atsakė Povala, pažvelgdamas į Lichtenšteiną.

— Teisingai kalba! — pakartojo kiti — vaikezas dar tebėra, tad kodėl už jį visi turėtumėm būti taip sugėdinti?

Tuo pat metu Jomantas lydėjo Zbyšką, kad perduotų jį pilies kieme esantiems lankininkams. Jauna jo širdis gailėjosi kalinio, nes ir jis pats nekentė kryžiuočių. Bet būdamas lietuvis ir pratęs klausyti Didžiojo Lietuvos kunigaikščio, pradėjo pakeliui kalbinti jaunąjį riterį:

— Žinai, ką tau pasakysiu: pasikark! geriau iš karto imk ir pasikark. Karalius supyko ir vis tiek tau galvą nukirsdins. Pasikark, drauguži!

Gėdos ir baimės prislėgtas Zbyška iš pradžių nesuprato kunigaikščio žodžių, bet paskui atsigavo ir paklausė:

— Ką tu pasakoji?

— Pasikark! Kam dar turi tave teisti? — pakartojo Jomantas.

Zbyška pagalvojo, kad būtų nuodėmė krikščioniui kartis, ir nuleidęs galvą liūdnas ir tylėdamas leidosi atiduodamas į lankininkų rankas.

Tuo metu pasilikusiųjų salėje dėmesys nukrypo į kitą pusę. Matydama kas vyksta, Danutė taip išsigando, kad net oro krūtinėje jai pritrūko. Jos veidai išbalo kaip drobė, ir pilnomis išgąsčio akimis žvelgė į karalių be jokio judesio, kaip vaškinė figurėlė bažnyčioje. Pagaliau išgirdusi, kad josios Zbyškai turi galvą nukirsti, ir matydama jį išvedamą iš salės, ją suėmė toks gailestis, kad jos lūpos ir antakiai pradėjo trūkčioti. Nepaisydama nė karaliaus baimės, ji staiga pratrūko tokiu pilno gailesčio ir baimės verksmu, kad visų veidai staiga atsisuko į ją, o pats karalius paklausė:

— Kas atsitiko?

— Maloningasis karaliau! — sušuko kunigaikštienė Ona. — Ji yra Jurando iš Spychovos duktė, kuriai nelaimingasis riteris yra tik ką neseniai prisiekęs ir pažadėjęs nuplėšti nuo šalmo tris povo plunksnas. Todėl pamatęs ant komtūro šalmo plunksnas, jaunasis riteris galvojo, kad pats Dievas jam siunčiąs plunksnotąjį. Jis puolė ne iš pykčio, bet iš paikumo, todėl būk jam gailestingas ir nebausk jo — maldaujame tave ant kelių parpuolę.

Tai pasakiusi, ji staiga pakilo ir, pagriebusi Danutę už rankos, bėgo su ja pas karalių, kuris, pamatęs kas vyksta, pradėjo trauktis atgal. Tačiau josios spėjo atsiklaupti prie karaliaus kojų, ir Danutė, apkabinusi karaliaus kelius, pradėjo šaukti:

— Atleisk Zbyškai, karaliau, atleisk Zbyškai!

Iš susijaudinimo ir kartu iš baimės ji paslėpė savo galvą karaliaus rūbų klostėse ir, drebėdama kaip epušės lapas, pradėjo bučiuoti jo kelius. Kunigaikštienė Ona atsiklaupė iš kitos karaliaus pusės ir sudėjusi rankas taip nuolankiai ir maldaujančiai žvelgė į karalių, kad jo veide tuojau atsispindėjo didelis susirūpinimas. Jis vis dar tebesitraukė atbulas su kėde, tačiau nestūmė su jėga nuo savęs Danutės, bet tik mataravo prieš save rankomis, lyg vaikydamas muses.

— Palikite mane ramybėje! — šaukė, — nusikalto, visai karalijai gėdą padarė, tegu už tai jam galvą nukerta!

Tačiau mažosios rankutės vis labiau spaudė karaliaus kelius, ir vaikiškas balsas kas kartą vis garsiau ir gailestingiau šaukė:

— Atleisk Zbyškai, karaliau, atleisk Zbyškai!

Tuo metu pasigirdo ir riterių balsai:

— Jurandas iš Spychovos yra taurus riteris ir pabaisa vokiečiams!

— Ir anas riterėlis gerai pasižymėjo prie Vilniaus, — pridūrė Povala.

Tačiau karalius, nors ir sujaudintas Danutės maldavimų, ir toliau gynėsi:

— Palikite mane ramybėje! Ne man nusikalto ir ne aš jam galiu atleisti. Tegu ordino pasiuntinys jam atleidžia, tada ir aš jam atleisiu, o antraip — tegu jam galvą nukerta.

— Dovanok jam, Kunai! — tarė Zaviša Juodasis, — ir pats magistras tavęs už tai nekaltins!

— Atleisk jam, — sušuko abi kunigaikštytės.

— Komtūras primerkė akis ir sėdėjo iškelta augštyn galva, tarytum džiaugdamasis abiejų kunigaikštyčių ir kilnių riterių maldavimais, bet akimirksniu pasikeitė: nuleido galvą, sukryžiavo rankas ant krūtinės, ir jo išdidumas tuojau užleido vietą nuolankumui. Netrukus pasigirdo prislopintas ir geras jo balsas:

— Kristus, mūsų Išganytojas, atleido latrui ant kryžiaus ir savo priešams...

— Teisingai kalba riteris! — atsiliepė vyskupas.

— Teisingai, teisingai!

— ...Kaip gi aš, — tęsė toliau komtūras, būdamas ne tik krikščionis, bet ir vienuolis, neturėčiau atleisti? Atleidžiu jam iš tikros širdies, kaip Kristaus tarnas ir vienuolis!

— Garbė jam! — sušuko Povala.

— Garbė! — pakartojo kiti.

— Bet, — kalbėdamas toliau, tarė kryžiuotis, — esu čia jūsų tarpe pasiuntiniu ir atstovauju viso Kristaus ordino garbę. Kas mane kaip pasiuntinį nuskriaudė, nuskriaudė patį Ordiną, o kas Ordinui nusikalto — patį Kristų įžeidė ir dėl to tokio įžeidimo aš nei prieš Dievą, nei prieš žmones negaliu atleisti. Todėl, jei jūsų įstatymai jam tą nusikaltimą atleidžia, tegu apie tai sužino visi krikščioniškieji valdovai.

Šitiems jo žodžiams nuskambėjus, stojo mirtina tyla. Tik po valandėlės pasigirdo kai kur dantų griežimas, sunkūs valdomo pykčio atodūsiai ir Danutės verkšlenimas.

Iki vakaro visų širdys pakrypo į Zbyškos pusę. Tie patys riteriai, kurie iš ryto buvo pasiruošę pagal vieną karaliaus mostą jį kardais sukapoti, dabar naudojo visą savo sąmojų, kad kuriuo nors būdu padėtų Zbyškai. Kunigaikštienė nutarė tuo reikalu kreiptis pas karalienę, kad ji paveiktų Lichtenšteiną atleisti Zbyškai be jokių sąlygų arba kad parašytų Ordino magistrui, jog jis įsakytų komtūrui užmiršti visą tą reikalą. Šitas kelias atrodė tikras, nes Jadvyga buvo apsiausta nepaprastos garbės, ir didysis magistras, nepaklausydamas jos prašymo, užsitrauktų popiežiaus rūstybe ir visų krikščioniškų kunigaikščių neapykantą. Neatrodė, kad nepaklausytų dar ir dėl to, nes Konradas von Jungingen buvo ramus žmogus ir daugeliu atžvilgių švelnesnis už savo pirmatakus. Tačiau nelaimei Krokuvos vyskupas, būdamas kartu ir vyriausiuoju karalienės gydytoju, griežčiausiai uždraudė nors vienu žodžiu jai apie šį dalyką užsiminti. "Užgirdusi apie mirties sprendimą, karalienė būna labai nerami, nors tai liestų ir paprasčiausią plėšiką, — kalbėjo, — o dabar reikalas sukasi apie jaunuolio galvą, kuris teisėtai tikisi sulaukti jos pasigailėjimo. Kiekvienas susijaudinimas gali jai rimtai pakenkti, o jos sveikata karalijai daug daugiau reiškia, kaip kokios dešimties riterių galvos". Pagaliau jis pareiškė, kad, jei kas nors nepaisydamas jo žodžių, bandys tuo reikalu trukdyti karalienę, tas užsitrauks karaliaus rūstybę ir priedui bažnyčios prakeikimą.

Išsigandusios šito grasinimo kunigaikštienė ir Danutė nutarė nieko apie tai karalienei nesakyti, bet ir toliau maldauti karalių, kol jis parodys kokį nors pasigailėjimo ženklą. Visi dvariškiai ir visi riteriai palaikė Zbyšką. Povala pažadėjo nušviesti visą teisybę ir paliudyti palankiai jaunuoliui, visą kaltę suversdamas jaunuolio pasikarš-

čiavimui. Su tuo visi sutiko, o kaštelionas Jaska garsiai paskelbė, kad kryžiuočiui užsispyrus, griežtas teisingumas turįs tarti savo žodį.

Riterių širdys maištavo prieš Lichtenšteiną, ir ne vienas galvojo ir net kalbėjo atvirai: "Jis yra pasiuntinys ir todėl negali būti iššauktas į dvikovą, bet tegu Dievas suteikia, kad grįžęs į Malburgą nemirtų sava mirtimi." Ir tai nebuvo tik tušti grasinimai, nes tikriems riteriams nevalia tuščiais žodžiais svaidytis: kas kartą ką nors pasakė, turėjo įvykdyti arba žūti. Baisusis Povala tuo buvo labiausiai susirūpinęs, nes Tačeve turėjo Danutės amžiaus dukrą, todėl Danutės ašaros peiliais varstė jo širdį.

Tą pačią dieną aplankęs požemyje Zbyšką, patarė per daug nesirūpinti ir papasakojo apie kunigaikštienės ir Danutės maldavimus ir pastarosios ašaras... Patyręs, kad mergaitė dėl jo puolė po karaliaus kojų, susijaudino net iki ašarų ir, nežinodamas, kaip savo atsidavimą ir ilgesį išreikšti, šluostydamasis rankomis ašaras, tarė:

— Telaimina ją Dievas, o man tesuteikia progą pėsčiomis arba raitomis už ją kautis. Permažai aš jai vokiečių pažadėjau: jai reikėjo tiek vokiečių pažadėti, kiek ji turi metų. Teleidžia man Dievas iš čia išsikrapštyti, o tada aš jai nebebūsiu per šykštus!...

— Pirmiausia prižadėk ką nors kuriai nors bažnyčiai, — atsakė Povala, — nes, jei Dievui patiks tavo pasižadėjimai, tikrai iš čia išeisi laisvas. Ir dar klausykis: pas Lichtenšteiną nuvyko tavo dėdė, o paskui ir aš pats dar nueisiu. Tau nebus gėdos jo atsiprašyti, nes nusikaltai; o be to, ne Lichtenšteiną, bet patį pasiuntinį atsiprašysi. Ar esi pasiruošęs?

— Jei man taip pataria toks riteris, kaip gerbiamasis esi — padarysiu! Bet jei įsigeis, kad atsiprašyčiau tokiu būdu, kaip kelyje iš Tyneco — geriau tegu man galvą kerta. Dėdė pasiliks ir jam atsilygins, kai bus savo uždavinį atlikęs...

— Pažiūrėsim, ką pasakys Mackai, — atsakė Povala.

O Macka tikrai buvo vakare nuvykęs pas vokietį, bet buvo įžeidžiančiai sutiktas: vokietis net šviesos neuždegė ir patamsėj su juo kalbėjosi. Senasis riteris išėjo nusiminęs ir patraukė tiesiai pas karalių. Nusiraminęs karalius jį priėmė maloniai. Ir kai Macka priklaupė prieš karalių, karalius tuojau liepė jam keltis ir paklausė, kuo galėtų padėti.

— Maloningasis karaliau, — tarė Macka, — nusikaltimas įvyko, todėl turi būti *ir bausmė*, nes kitaip pasaulyje nebūtų tvarkos. Ir aš esu nusikaltęs, kad įgimto jaunuolio staigumo ne tik netramdžiau, bet dar ir skatinau. Tokį jį auklėjau, o paskui iš pat mažens jį auklėjc kovos. Mano kaltė, karaliau, kad ne kartą jam sakydavau: pirma kirsk, o paskui žiūrėk, ką kirtai. Ir gera taip buvo elgtis kovose, bet negera pilyse! Jis tikrai auksinis bernas ir paskutinis iš giminės, — gaila man jo baisiai...

— Mane suniekino, karaliją įžeidė, — kalbėjo karalius, — argi už tai aš turiu jam pataikauti?

Macka nutilo, nes paminėjus Zbyšką gailestis jo gerklę užspaudė ir tik gerokai vėliau vėl pradėjo kalbėti sujaudintu ir trukčiojamu balsu.

— Net ir nežinojau, kad jį taip myliu: tik dabar įsitikinau, kai vargas mane prislėgė. Bet aš senas, o jis giminės paskutinis. Jo nebus — ir mūsų nebus. Karaliau maloningasis, pasigailėkite mūsų giminės!

Ir vėl Macka puolė ant kelių ir ištiesęs prieš save karo žygių išvargintas rankas, kalbėjo ašarodamas:

— Gynėme Vilnių ir grobio pavyko gauti, kam aš jį dabar paliksiu? Kryžiuotis nori bausmės, bauskite, bet leiskite, kad aš savo galvą atiduočiau. Koks man gyvenimas be Zbyškos, teišsiperka žemę ir teaugina palikuonis, kaip Dievas žmogui įsakė. Kryžiuotis net nepaklaus, kieno galva nusirito, bet tik nusirito. Žmonėms taip pat dėlto jokios gėdos nebus. Sunku žmogui eiti į mirtį, bet geriau būtų, kad žūtų vienas žmogus, o ne visa giminė būtų sunaikinta...

(Bus daugiau)

Birželio mėn. KARYJE, straipsnyje apie Albrechtą Goštautą yra keletas klaidų:

168 psl. antroje skiltyje 15-je eilutėje nuo viršaus išspausdinta: **"desperatiškas"**, o turi būti **"despotiškas"**.

170 psl. pirmoje skiltyje 6-je eilutėje nuo apačios išspausdinta: privilegijos, skaičius įvairiais gyvenimo klausimais, bet jo nebuvo sutvarkytas". Turi būti: "privilegijų skaičius įvairiais gyvenimo klausimais, bet jos nebuvo sutvarkytos".

171 psl. antroje skiltyje ketvirtoje eilutėje nuo **teksto** apačios, paskutinė išnaša pažymėta nr. 3, o turi būti — 8.

Tame pačiame KARIO numeryje 184 psl. turėtų būti: lietuviai legionieriai Indokinijoj 1947 m., bet ne 1954 m.

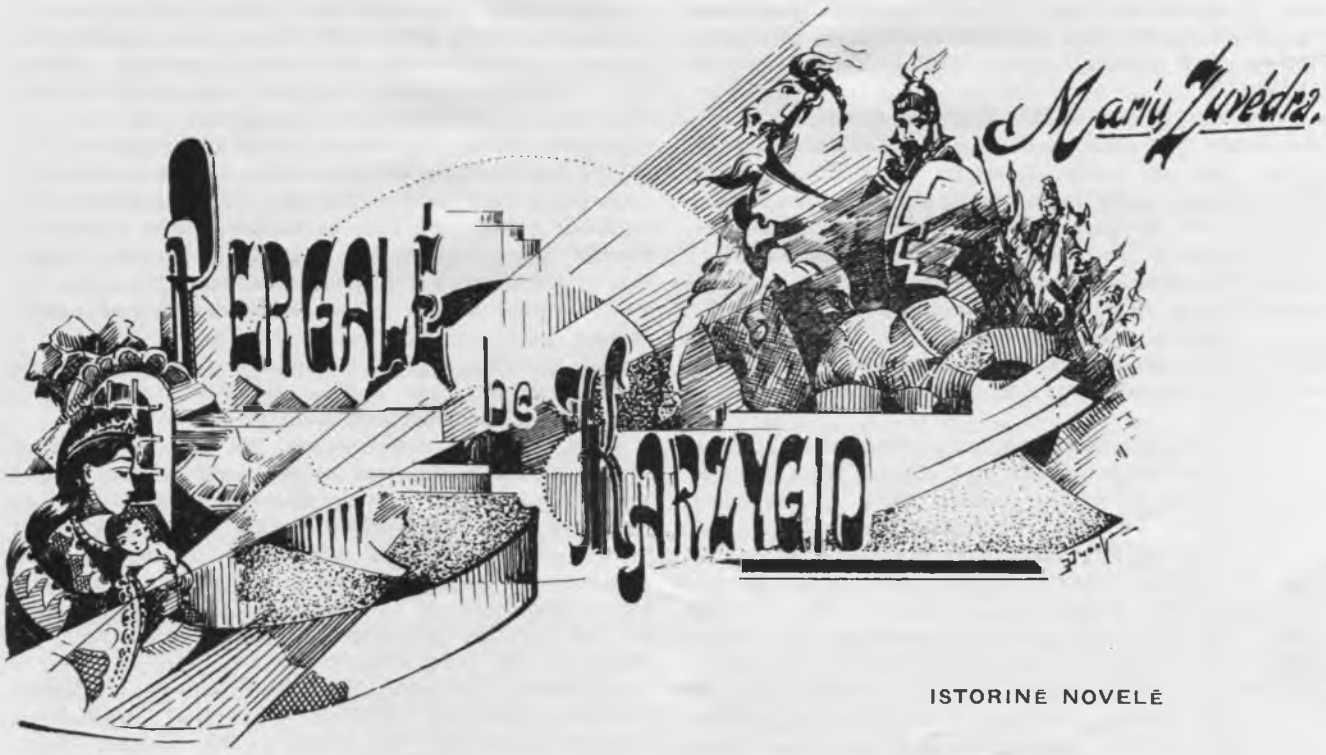

ISTORINĖ NOVELĖ

Jauna motina laikė savo rankose vos tik gimusį kūdikį. Džiaugsmas neįstengė parausvinti jos išblyškusio veido. Ir nuovargis jos akyse buvo toks didelis, kad, rodos, ir naujagimis jautė migdantį sunkumą motinos žvilgsnyje, kuris glostė jo mažą veidelį. Jis kietai miegojo.

— Kunigaikštienei reikalingas poilsis. O taip pat ir naujagimiui princui,— ramiai, bet su autoritetu pasakė senyva moteris, kuri čia ėjo slaugės ir auklės pareigas.

Kunigaikštienė atsišliejo į pagalvę ir paklusniai užmerkė akis. Ji neatsimerkė, kai auklė paėmė kūdikį iš jos rankų, nei kai kunigaikštis lūpomis palytėjo jos kaktą.

— Nušlepsėjo dviejų žmonių tylūs žingsniai, o išėjo trys... — juokinga mintis užėjo kunigaikštienei. Ji šyptelėjo.

— Jau trys... naujas žmogus... kūdikis... — murmėjo kunigaikštienė. Ji, kaip ir kiekviena motina, sulaukusi pirmojo kūdikio, negalėjo suvokti, kad tas seniai lauktasis jau čia. Staiga atsiradęs iš nežinios. Ir pati motina buvo nustojusi tikrovės jausmo. Tik tas mažasis ir ji buvo visas pasaulis. O gal tik jis vienas. Tas... tas... princas...

— Princas... — ta viena mintis grąžino kunigaikštienę į niūrią tikrovę iš tos laimingos būsenos, kurioje ji užtarnautai lepinosi save. Kunigaikštienė plačiai atvėrė akis (o jos buvo dangaus mėlynės) ir įrėmė į akmenines lubas tokį stiprų žvilgsnį, kad, rodos, galėjo mūro skliautus išsprogdinti. Iš tų pastangų nieko neišėjo. Ne sunkūs akmeniniai skliautai pasikėlė, o tik išvarginta kunigaikštienės krūtinė. Iš jos išsiveržė skausmingas atodūsis.

Švedijos karalius Erikas pasirūpino, kad karališkoji pora būtų kalinama saugiame kalėjime. Bet nei storos kalėjimo sienos, nei grotai ant siaurų langų negalėjo sulaikyti kunigaikštienės svajonių, nei kunigaikščio nepabaigiamų planų. Kai suomiškos kilmės princas niūriai surauktoje kaktoje per dienas tiesė planus į Švedijos sostą, kunigaikštienė karčią buitį saldino praeities prisiminimais. Svetima jai buvo Švedijos istorija, kurioje pynėsi jos vyro teisės į Švedijos sostą. Ji tik tiek žinojo, kad jos vieta yra šalia vyro, kur jis bebūtų — karaliaus soste, ar kalėjime. Todėl ji kantriai leido nuobodžias dienas kalėjimo celėje, nesibraudama į vyro planus, nei perdaug atskleisdama jam savo svajones.

Vilnius, Trakai, Krokuva buvo kasdien kunigaikštienės mintyse. O kai tos mintys ir ten beslankiodamos pasidarydavo sunkios ir juodos, Kotryna galvodavo apie kunigaikštienę Birutę arba karalienę Barborą. Tos dvi moterys stiprindavo karališką kalinę, kai užeidavo neviltis ir nusiminimas.

Tegul kunigaikštienė Birutė ir buvo mylima tautos, bet ar ji nekentėjo?! Tie amžini karai neleido niekados nudžiūti ašaroms nuo jos skruostų, belaukiant grįžtančio vyro. Tas skausmas Kotrynai buvo toks suprantamas. O dabar jai pasidarė aišku ir tai, kaip labai turėjo kentėti Birutė, kai Vytautas buvo nelaisvėje.

— Sūnus nelaisvėje!... — Kotryna daug kartų buvo apie tai pagalvojusi, bet tik dabar pirmą kartą suvokė, ką reiškia **sūnus...**

O ta išdidi Radvilų dukra kiek turėjo pakelti skausmo, kol užsidėjo karalienės vainiką. Kotryna ne tik žavėjosi Barbora, bet ją net mylėjo. Gal dėlto, kad karalienė buvo taip nuostabiai graži, o gal dėltc, kad ji suteikė Kotrynos broliui bent trumpą akimirką žemiškos laimės. Kotryna alkte buvo išalkusi žemiškos laimės. Jos nuodėmklausis kasdien kalbėjo kunigaikštienei apie gausų užmokestį amžinybėje. Bet kunigaikštienė buvo jauna. Ta amžinybė buvo tokia tolima. Nei malda, nei pasninku Kotryna negalėjo užgesinti to nuo-

dėmingo troškulio. Perdaug ji ir nesistengė. Jos išimtina būklė paskutiniais mėnesiais reikalavo šviesesnių minčių, kad būsimoji motina galėtų užmiršti žiaurią tikrovę.

Jei būtų gimusi duktė, Kotrynai nebūtų buvę sunku surasti jai vietą savo svajonėse. Ji būtų norėjusi matyti princesę tokią kilnią ir tautos mylimą, kaip Trakų Birutė, arba tokią gražią ir sulaukusią tokios garbės, kaip karalienė Barbora. Su sūnumi buvo sunkiau. Ir tik dabar, kai jis jau buvo čia, kai auklė jį pavadino princu, Kotryna pradėjo atsidėjusi galvoti apie jo ateitį ir jo vietą už kalėjimo sienų.

— Princas! — tas vardas užgavo kunigaikštienės širdį. Ji taip stipriai pajuto slėgiantį kalėjimą apie save, lyg ji būtų uždaryta į tą celę ne prieš mėnesius, o tik dabar.

— Gimė princas... kalėjime... Neskamba bažnyčių varpai... Nešūkauja minios prie rūmų... Nėra šauklių, kurie išnešiotų po kraštą linksmą žinią... — skaudžios mintys varstė išvargusią kunigaikštienės galvą.

— Kur, po kurį kraštą? — susigriebė kunigaikštienė, kad ji net nežinojo, kuriam kraštui priklausė naujagimis princas. Pagal tėvą jis turėjo teisių į Švedijos sostą. Bet tas sostas buvo nepasiekiamai toli. Pirma turėjo tėvas atsisėsti į tą sostą, o tai nebuvo lengva dabartiniui kaliniui. Žinoma, karalius Erikas slėps naujo varžovo gimimą taip ilgai, kaip tik galės. Ir Kotrynai rodėsi beveik neįmanoma, kad jos sūnus galėtų kada nors būti šito jai taip nesvetingo krašto valdovu. Kaip jo brolienė Barbora nemėgo Lenkijos, taip Kotryna nemylėjo Švedijos.

Pagal motinos pusę naujagimis princas galėjo pretenduoti į Lietuvos ir Lenkijos karūnas. Bet ir ten niekas nelaukė kalėjime gimusio valdovo. Kotrynos brolis Žygimantas Augustas buvo miręs. Krokuvoje sėdėjo Steponas Batoras ir Jogailienė Ona. Bet vistiek Kotrynai atrodė, kad jos senolių sostas buvo lengviau jos sūnui pasiekiamas, kaip Švedijos karūna. Su ta mintimi kunigaikštienė užmigo.

*

Tokią maždaug istoriją galėjo sumegzti Žygimantas III Vaza iš šeimos atsiminimų, kuriuos gudriai jam pakišo senas jėzuitų vienuolis, buvęs Kotrynos nuodėmklausis Švedijos kalėjime. Dalis Kotrynos svajonių buvo išsipildę. Aštuonerius metus kalintas Žygimanto tėvas sėdėjo Švedijos soste, kaip karalius Jonas Vaza. O jis pats, vienintelis Jono Vazos ir Kotrynos sūnus, vos sulaukęs 23 metų, užsidėjo motinos svajotą Jogailaičių karūną. Be kovos, be kraujo lašo jis įsėdo į Krokuvos sostą. Energijos pilna jaunystė ir staigus būdas neturėjo kur išsilieti, kaip tik svajonių ištvinusiomis upėmis. Ir Žygimanto III Vazos svajonės veržėsi iš Krokuvos, užliedamos ne tik Lenkijos ir Lietuvos žemes, bet ir Švediją, Sucmiją ir netgi Rusiją ligi Maskvos. Į visus tuos sostus Žygimantas III Vaza jautėsi turįs teisių pretenduoti.

Ir štai dabar atėjo momentas, kada jaunas Žygimantas turėjo paversti savo godžias svajones kraujo reikalaujančiais žygiais arba jų visai atsisakyti.

Mirus karaliui Jonui Vazai, Žygimantas nuvyko į Švediją ir buvo vainikuotas Švedijos karaliumi, kaip kad ir derėjo pagal įgimtas karališkas teises. Švedai nemėgo mirusio karaliaus, nei jo sūnaus. Tą neapykanta pasinaudojo Žygimanto dėdė princas Karolis. Jis būdamas Žygimanto įgaliotu Švedijos regentu, rengėsi pasodinti į Švedijos sostą savo sūnų Vladislovą. Vladislovas, išauklėtas Liuterio tikėjime, buvo daug artimesnis švedams, kaip katalikas Žygimantas. Po vieno nepavykusio mūšio Žygimantas turėjo apsispręsti ar atsisakyti nuo Švedijos sosto ar leistis į ilgus karus. Kad palenktų į karo pusę svyruojantį karalių, senasis vienuolis ir pakišo jam tuos karališkos šeimos memuarus. Karolis jau buvo pradėjęs uždarinėti katalikų bažnyčias ir vienuolynus Švedijoje. Katalikas Žygimantas buvo vienintelė laisvės viltis persekiojamiesiems katalikams.

— Karalius negali pradėti karo, jeigu nėra tikras, kad jo valdiniai mirs už jį — sakydavo Žygimanto tėvas, gerai žinodamas, kad tauta jo nemylėjo.

Nei Lenkijos, nei Lietuvos, nei pagaliau Švedijos krašto gerovė Žygimantui nedaug terūpėjo. Jis rinkosi karą, negalvodamas apie tą protingą tėvo įspėjimą. Jo asmeninė garbėtroška neleido kitaip jam pasielgti. Bet kovoti vien asmeniniais sumetimais už karūną buvo nepopuliaru. Užtat Žygimantas maloniai prisiėmė Bažnyčios jam siūlomas katalikų užtarėjo pareigas. Dėkingas už katalikų palankumą ir rodomą prisirišimą, jis svajojo ne tik karu atsiimti veržiamą Švedijos sostą ir ten grąžinti katalikams laisvę, bet taip pat sunaikinti Liuterio pasekėjus Lietuvoje ir atversti pravoslavus Rusijos žemėse iki pat Maskvos. Su tokiomis svajonėmis Žygimantas pradėjo karą su Švedija.

*

Švedijos karo laivynas stovėjo Rygos uoste. Ryga buvo švedų rankose. Beliko tik sunaikinti saujelę lietuvių karių Salaspilio-Kirchholmo kalvose. Karolis nekantravo. Jo įsakymu jau buvo ruošiama pergalės šventė Rygos mieste ir laivuose.

Buvo vėsus ir ankstybas rugsėjo rytas. Vos brėško, kai Karolis atsikėlė. Jis buvo pilna karo uniforma, kai keli generolai atvyko į laivą.

— Jūsų didenybe, visi kariai išlaipinti į sausumą ir užėmę kovos pozicijas laukia didenybės įsakymo — atraportavo vienas generolas.

— Įsakymus duosiu mūšio vietoje, jeigu spėsiu papusryčiauti, kol mūšis pasibaigs, — juokavo Švedijos regentas, pildamas generolams vyną į stiklus.

— Jūsų didenybė tikisi trumpos kovos. Bijau, kad netektų nusivilti, — rimtai įspėjo regentą generolas Lindersonas.

— Bijau ir aš, kad nereiktų nusivilti, todėl nedelsdamas vyksiu kartu su jumis. Ką čia veiksiu vienas laive. Gaila, kad Žygimantas sėdi Krokuvoje. Būtų čia, išgertume po stiklą vyno, kol vyks kovos. Papasakočiau jam, kaip narsūs kitados buvo Lietuvos kariai. Kokius žygius atlikdavo. Na, tą jis tikriausiai girdėjo iš savo motinos. Tik motina gal nutylėjo, kad kariai būdavo šiltai aprengti ir sotūs. Na, beto dar ir Didysis Kunigaikštis visados kaudavosi jų tarpe... Gaila, mano generolai, kad neturiu progos jus pastatyti prieš tokią kariuomenę ir leisti ją sumušti. Nieko kito nelieka, kaip eiti ir išvaikyti tą išbadėjusių driskių gaują, kuri galėtų trukdyti mūsų vyrams švęsti pergalės šventę.

— Gerai, kad aš nesu priėmęs katalikų tikėjimo, kuris įsako apdriskusį aprengti ir alkaną pavalgydinti. Prieš mūšį nebūtų kaip nusiųsti duonos Žygimanto iš-

badėjusiems kariams, o po mūšio gali nepagauti bėgančių nei su kepta mėsa... — juokavo gerai nusiteikęs Karolis, gėrėdamasis savo iškalba, kurios nejaukiai, bet tylėdami klausėsi generolai.

— Jūsų didenybė greičiau matys Dauguvos upę tekant atgal, kaip lietuvius ir jų hetmoną atsitraukiant,— pasakė generolas Lindersonas taip aštriai, kad Karolis neteko noro toliau juokauti.

Tuo pačiu laiku Didysis Lietuvos Hetmonas Katkus rengė savo vyrus Salaspilio kalvose mūšiui. Apdriskę, išalkę ir išvargę buvo jie taip, kaip pasakojo Švedijos regentas. Tik maža sauja iš viso. Vos pusketvirto tūkstančio vyrų prieš keturiolika tūkstančių švedų.

Kai jau buvo smulkiai aptartas mūšio planas, Didysis Hetmonas kreipėsi į savo karius: "Vyrai, aš prašiau karaliaus maisto, rūbų, šovinių ir pagelbos kareivių iš Lenkijos. Atėjo tik pažadai. Dabar jau pervėlu laukti bet kokios žemiškos pagelbos. Už trumpos valandos mes eisime mirti ar laimėti. Bet dar yra dangaus ir žemės Valdovas, kurio pagelba niekados negali pavėluoti. Vyrai, maldaukime Jį tos pagelbos!... — Tais žodžiais Didysis Hetmonas suklupo ant drėgnos žemės.

Tylu buvo Salaspilio kalvose. Pagyvenęs kunigas laikė šv. Mišias. Jo lūpos retkarčiais trukčiojo, kai atgalia ranka braukė nuo skruostų riedančias ašaras. Jis norėjo, kad tos Mišios niekados nesibaigtų. Gal tokiu būdu jis galėtų atitolinti šitiems vyrams mirtį... Bet Mišios baigėsi. Kryžiaus ženklu palaiminti kariai sukilo. Tik Didysis Hetmonas nesijudino nuo žemės. Atrodė, kad jis sulinko po sunkia atsakomybės našta.

— Viešpatie, Tavo rankose yra mūsų gyvybė ir mirtis... Mūsų pražūtis ir pergalė... Kas mes esame, Viešpatie, kai Tu atitrauki savo palaimą ir pagelbą?... Niekas, o niekas... Bejėgis, kaip iškamšos... — meldėsi Didysis Hetmonas nulenkęs galvą.

— Iškamšos... iškamšos... — bejėgis atodūsis daužėsi po iškamuotą Hetmono sielą.

Staiga jis pašoko ant kojų. Jo akys spindėjo. Karininkai, laukiančiai stovėję aplink Hetmoną, sužiūro į jį. Visiems buvo aišku, kad Hetmonas turėjo naują mintį.

— Įsakykite kareiviams padaryti tūkstantį iškamšų! — metalinis Hetmono balsas, nežinantis jokio pasipriešinimo jo įsakymui, suvirpino ryto tylą.

Su nustaba sužiūro karininkai viena į kitą. Argi jie būtų nenugirdę Hetmono įsakymo?

Hetmonas matė generolų nusistebėjimą, bet antrą kartą įsakymo nepakartojo, o greitai dėstė toliau savo planą.

— Ant kalvų priešo pusėje, kur prasideda krūmokšniai, išrikiuokite iškamšas dviejose linijose. Pirmoje linijoje prie kiekvienų penkių iškamšų pastatykite po vieną taikliai šaudantį kareivį. Antroje eilėje po vieną kareivį prie kiekvienos dešimtos iškamšos. Kai priešas iššaudys pirmosios eilės iškamšas, kareiviai pasitrauks į antrą liniją ir ginsis iš ten. Kai raiteliai atsitrauks, pėstininkų rezervai sparnuose rūpinsis, kad priešas neprieitų taip arti, kad galėtų įžiūrėti mūsų klastą, — baigė Hetmonas dėstyti savo įsakymą.

Kai generolai perdavė kareiviams Katkaus įsakymą, jų tarpe kilo toks didelis entuziazmas, lyg kad jiems būtų atsiųsta tūkstantis tikrų karių, o ne iškamšų.

Mūšį išprovokavo Katkaus raiteliai. Po trumpų kautynių raiteliai pamažu traukėsi atgal į kalvų tarpeklį. Švedai sujudo vytis, bet iš pamiškės juos pasitiko pėstininkų kulkos. Pylėsi kulkų kruša iš abiejų pusių. Švedai kovojo su visu įnirtimu, bet stovėjo vietoje. Užnugary nerimavo Karolis. Pagaliau pirmieji žvalgai atnešė jo didenybei žinias. Jos nebuvo linksmos.

Girdi, lietuviai, išsirikiavę kalvų papėdėje, kur prasideda krūmokšniai, laikosi kaip mūras. Kareiviai žūsta vietoje, bet nesijudina. Žvalgas pats savo akimis matęs, kai švedai vienoje vietoje iškirtę jų kokį šimtą ar daugiau. Gal tik koks desėtkas pasitraukęs į užpakalinę liniją. Kiti žuvo ten, kur stovėjo. Esą, eina švedų tarpe gandai, kad lietuviai įsikasę iki pusės į žemę, kad užėjus panikai negalėtų pasitraukti. Jie, sako, davę priesaiką savo vadui žūti arba laimėti...

Rūsčiai atrodė Karolis, kai žvalgas pasakojo jam tokias žinias. Juokai ir gražbylystė buvo dingusi. Primerktomis akimis jis matavo saulės nuotolį nuo žemės ir tą tarpą, kuris skyrė jo karius nuo Salaspilio kalvų papėdės.

— Ar nėra spragų priešo linijose? — rūsčiai paklausė Švedijos regentas.

— Kalvos nuo upės pusės nesaugojamos. Ir tarpeklis iš tos pusės laisvas, — atsakė žvalgas.

— Sukoncentruoti armiją į upės pusę ir smogti į tarpeklį! — sugriaudė Karolis, pats perėmęs komandą iš stovinčių šalia generolų.

Karolio įsakymas buvo įvykdytas. Pirmuosius švedų būrius sutiko mažas lietuvių pasipriešinimas. Greitai jie veržėsi į tarpukalvę. Karolis didžiavosi savo sumanymu ir metė vieną vėliavą po kitos. Kai sukišo didesnę savo armijos pusę į tarpeklį, vedantį į Salaspilio kalvas, užvirė žiauri kova. Tratėjo, griaudė ir drebėjo krūmokšniais apaugusios kalvos. Oras buvo pilnas dūmų ir sieros kvapo.

Pėsti ir raiti sukaitę bėgiojo pas valdovą ryšininkai ir žvalgai. Jie nešė žinias vienas blogesnes už kitas.

Esą, žuvę daugybė švedų karių. Tiek daug, kad vėliavos esančios rezerve pradedančios atvirai murmėti prieš Karolį. Sako, jis neturįs pasigailėjimo, nes didesnę jo kariuomenės dalį sudaro samdyti kariai: vokiečiai, danai, olandai, škotai ir kiti. Gi lietuvių pusėje kiekvienas kareivis yra taupomas, kaip generolas. Kur nebus žiūrima, jų generolai ir net pats Hetmonas kaujasi šalia eilinių kareivių. Sako, jiems į pagelbą ateinančios naujos armijos. Raitelių avangardas jau rikiuojasi mūšiui vos kelių varsnų nuotolyje užpakaly Salaspilio kalvų...

Prakaitas išmušė Karolio kaktą, besiklausant tokių žinių. "Greičiau matysi Dauguvos upę tekant atgal, kaip lietuvius besitraukiančius" — prisimenė Karolis generolo Lindersono pranašingus žodžius. Reikėjo skubiai veikti. Karolis nutarė mesti mūšin paskutines vėliavas. Kad išsklaidytų piktas kalbas, jog jis nežiūrįs samdytos kariuomenės saugumo, Karolis pasiuntė su paskutiniais rezervais į pačią mūšio ugnį savo žentą.

Iš naujo užvirė negirdėtas pragaras Salaspilio kalvose. Dangus maišėsi su žeme. Visi švedų rezervai buvo išsemti. Karolio kariai mušėsi iki paskutinio. Karolis nieko negalėjo daryti kaip tik atšaukti armją iš mūšio lauko arba laukti pabaigos. Kad laikas greičiau eitų, Karolis nenoromis skaičiavo žuvusių augštų karininkų vardus. Suskaityti užmuštus kareivius buvo neį-

TANKAI ATOMINIAM KARE

Kiekvienas sekąs spaudą apie atominį karą gali susidaryti sekantį ateities kautynių vaizdą:

"Vos tik pradėjo leistis žemyn banguojąs grybinis debesys. Tankai košia sprogimo plotą. Galį stačiai pakilti lėktuvai, sukdami ratą virš miško, daužo priglušintą priešą. Gerai apsaugoti nailoniniais šarvais tankistai pribaigia priešo pasipriešinimą kulkosvaidžių, patrankų ir napalmo ugnimi.

Niekad nedelsią, judrūs tankų daliniai praskrodžia paskutines priešo linijas. Kautynės laimėtos. Prasideda persekiojimas, nors baltas nuodingasis debesys dar kybo virš galvų".

Gaila, bet malūnsparniai ir stačiai kylantieji lėktuvai yra dar tik vaikystės amžiuje, o tankai dar neskraido.

Mums reikia tanko tinkamo atominiam karui. Tankai M-48 ir T-43 yra per sunkūs, negreiti ir nepasotinami. Jie netinka žaibiniam plataus masto karui. Kulkosvaidis privertė išdidų kavaleristą pakeisti arklį tanku. Atominiai ginklai privers padaryti žymių pakeitimų tankuose.

Kad pasiekti pilną taktinių atominių ginklų veiksmingumą, jie turi būti naudojami glaudžiai bendradarbiaujant su sausumos pajėgomis

Mūsų sausumos daliniai turi būti pakankamai toli nuo mūsų atominių sviedinių sprogimo vietos, kad išvengtų nuostolių. Bet jie privalo sugebėti pasiekti kuo greičiausiai taikinio plotą tuoj po sprogimo. Jų uždavinys pribaigti priešą dar jam neatsigavus nuo atominio sprogimo. Tik labai judrūs daliniai gali išnaudoti atominių ginklų veikimą.

Mūsų geriausias apsigynimas nuo priešo atominių ginklų yra nesudaryti jiems tinkamo taikinio. Daliniai privalo būti išskleisti kuo plačiausiai, susisiekimo priemonės ir ginklai turi sugebėti pereiti bet kokią vietovę. Puoląs turi sugebėti labai greitai susitelkti puolimui. Sudarydamas atominį taikinį, jis privalo greitai judėti. Pats susitelkimas kautynėms įvykdytinas kuo arčiausia prie priešo linijų, kad jis negalėtų naudoti atominių ginklų, nepadarydamas nuostolių sau pačiam.

Po puolimo daliniai vėl turi išsiskleisti, kad apsisaugotų nuo atom. ginklų paruošiančių priešpuolį. Išsiskleidimas ir greitis yra patikimiausios priemonės prieš atom. ginklus.

Tik judrūs, stipriais šarvais tankai bus tinkamas partneris atomui.

Atominis sprogimas tanką paveikia labai menkai. Šarvai gerai apsaugo nuo spaudimo ir karščio. Tanko įgula yra saugiausia visam atominių kautynių lauke. Be to, tankai greitai gali pereiti užkrėstus plotus tuoj po sprogimo. Atominiai ginklai tik padidino tankų vertę kautynėse.

Kaip minėta, tik judrūs ir greiti tankai gali skubiai išsiskleisti ir susitelkti bet kokioj vietovėj. Mūsų tankai pilnai tai padaryti negali, nes jie neiudrūs, negreiti ir per sunkūs. Kiekvienas mūsų naujas tanko modelis yra vis didesnis ir sunkesnis sąskaiton greičio ir judrumo.

Korėjos karas parodė, kad mūsų tankų judrumas yra labai ribotas. Tanko 11 svarų spaudimas į žemės paviršiaus 1 kv. colį yra per didelis. Tankai privalo ilipti į statesnius pakilimus. Jie privalėtų patys sugebėti įvažiuoti į ugniavietę be vilkikų ir keltuvų pagalbos.

Mūsų tankų veikimo atstumas — 70 mylių, yra per mažas, tuo tarpu rusų T-34 tanko veikimo atstumas yra apie 180 mylių. Antrojo Karo metu rusai ir vokiečiai darė tankų įsiveržimus 200—400 mylių gylio.

Atominis karas sudarys galimybes smogti į tolimą ir silpną priešo užnugarį. Taigi tankai turi nugalėti didelius atstumus greitai. Jie neturi būti tampriai surišti su tiekimo linijomis. Kartais tik lėktuvai galės aprūpinti tankų dalinius. Bet tiekimas lėktuvais yra ribotas.

Tiekimas degalų vienai šarvuotai divizijai 100 mylių žygiui pareikalauja 220 C-119 transporto lėktuvų. Tankas M-48, važiuodamas be kelių vienai myliai sunaudoja 5—7 galionus degalų. Taigi aprūpinimas degalais yra didelė problema.

Anksčiau kalbėta turint galvoje taktinį judruma. Su strateginiu judrumu yra dar blogiau. Sekantis karas bus globalinis. Raktas į strateginį judruma yra oro transportas. Netrukus turėsime lėktuvus pakeliančius iki 50 tonu, bet mūsų tankas T-43 sveria apie 60 tonų.

---

manoma. Žvalgai atnešė tik spėliojimus. Sako, jau buvo žuvę virš devynių tūkstančių kareivių. Karolis nenorėjo tikėti savo ausimis. Išgirdęs tokius skaičius, jis krito į sunkią apatiją. Karališkiems palydovams nelengva buvo išrudinti lygsvaros netekusį valdovą, kai išsiųstieji žvalgai pranešė, kad lietuviai mėgina atkirsti kelią į uostą, kur stovėjo švedų karo laivynas. Karolis atsisakė judintis iš vietos. Tik kai vienas iš palydovų su negailestinga ironija pasakė: "Didenybe, Jums čia nėra ko daugiau laukti: žentas yra žuvęs...", Karolis atsipeikėjo. Jis nieko nesakė. Niekam nedavė jokios komandos. Nesirūpino, ką darys jo sumušta armija, tik strimagalviais skubėjo su saujele palydovų uosto pusėn.

Žinios buvo teisingos. Vos Karolio laivyno likučiai spėjo pakelti būres, lietuvių raiteliai pasirodė šiapus Salaspilio kalvų. Tai nebuvo naujos armijos avangardas, kaip galvojo švedai. O buvo tie patys raiteliai, kurie rytą išprovokavo kautynes. Gudrusis Katkus išmetė juos toli į užnugarį, kad suklaidintų priešus. Ir jie paskirtį puikiai atliko.

Kai 1605 m. rugsėjo mėn. 27 dienos saulė nusileido, galutinai užbaigdama kautynių dieną, du žmonės negalėjo tikėti tuo, kas buvo neatšaukiamai įvykę. Švedijos regentas Karolis negalėjo suvokti, kad jis pražudė rinktinę armiją. O Lietuvos Didysis Hetmonas Katkus vargiai galėjo tikėti, kad jis su saujele apdriskusių, išbadėjusių karių laimėjo Lietuvai vieną iš didžiausių jos istorijoj pergalių.

Kai kariai džiūgaudami sveikino Katkų, vadindami jį geniališiu karo vadu, Didysis Lietuvos Hetmonas, pasirėmęs ant kardo, pagarbiai palenkė išvargusią galvą padėkos maldai.

Ką jis vadino tikruoju to mūšio vadu ir kam skyrė tą stebuklingą pergalę, niekas nežinojo. Tik iš nuolankios Hetmono veido išraiškos kiekvienas išskaitė, kad jis nelaikė savęs nei tos pergalės didvyriu, nei karžygiu...

Karinės žinios

J. A. VALSTYBĖSE

Liepos mėn. nuleistas vandenin naujas atomine energija varomas povandeninis laivas "Seawolf".

Jo atominė jėgainė jau skirtinga nuo pirmojo atominio povand. laivo Nautilus jėgainės. Atominio reaktoriaus šiluma perduodama į garo katilą, kuris gamina garą turbinoms varyti, natrio skysčio pagalba. Nautilus tam tikslui naudojo vandenį, kurį reikia suspausti, kad išvengtų nepageidaujamo virimo. Natrio skystis verda tik prie labai augštos temperatūros.

Jo jėgainė išbandyta dar ant kranto, sudarant sąlygas lyg ji būtų po vandeniu. Taip ji veikė be sustojimo patiekdama reikalingą energiją povandeninio laivo 2,250 mylių kelionei.

"Seawolf" laivo greitis pasinėrus yra didesnis negu 25 jūros mazgai per valandą. Jūros mazgas arba jūrmylė yra lygi 1,829 metram.

Po aviacijos dienos Maskvoj paspartinta naujų lėktuvų masinė gamyba. Masiniai gaminami dvimotoriniai sprausminiai naikintuvai F-101, kurie yra greitesni už garsą ir skiriami lydėti strateginės aviacijos junginius tolimuose atstumuose.

Kitas sprausminis dieninis naikintuvas, gali skristi dvigubai greičiau už garsą, apie 1,320 mylių per valandą 35,000 pėdų augštyje.

1-ji Divizija po 13 metų karo ir okupacinių pareigų Vokietijoje sugrįžta į Ameriką. Ją pakeičia 10-ji Divizija.

Amerikos Laivynas dar šią vasarą darys didelę išvyką į Arktiką (Šiaurės ašigalio sritis). Dalyvaus 117 įvairaus tipo laivų, kurie gabens Tolimos Šiaurės Radaro Linijos bazėms tiekimo reikmenis ir bazių įrengimus. Išvykoje dalyvausiantieji ledlaužiai turės malūnsparnius lėktuvus, kurie žvalgys praplaukimo tarp ledų kelius. Laivai perveš apie 750,000 tonų krovinių ir 4,000,000 statinių degalų.

Šį ankstyvą pavasarį minėtas bazes reikalingu tiekimu aprūpino transporto lėktuvai.

J. A. Valstybės numato kai kurias sausumos kariuomenės dalis atitraukti iš Ramiojo Vandenyno erdvės. Dabar JAV minėtoje erdvėje turi tiek savo kariuomenės:

Japonijoj: 1 pėst. divizija (numatoma atitraukti), 1 parašiutininkų pulkas, 1 marinų pulkas ir 14 aviacijos grupių;

Korėjoj: 2 pėst. divizijos;

Okinavoj: 1 marinų pulkas ir 1 naikintojų — bombonešių dalinys;

Formozoj: 1 naikintojų — bombonešių dalinys;

Formozos sąsiauryje: 7-sis laivynas;

Filipinuos: 1 naikintojų — bombonešių dalinys, statomos jūrų ir aviacijos bazės.

Manoma, kad vietinės kariuomenės yra pakankamai stiprios, kad, remiamos Amerikos aviacijos ir laivyno, atremtų galimą komunistų puolimą.

Amerikos karinės pajėgos, plotenuo Alaskos iki P. Azijos, išskleistos plačiai, prisitaikant atominio karo taktikai. Šitame 5,800 myliu ruože amerikiečiai turi apie 2,000 įvairaus tipo lėktuvų.

Komunistai, ruože tarp šiaurinio Sibiro ir pietų Kinijos, turi sutelkę apie 8,000 lėktuvų.

Taikos karvelio su alyvos šakele iškamšai virš Kremliaus bokštų siūbuojant, karo, kad ir vietinio pobūdžio, Ramiojo Vandenyno erdvėje artimoj ateity nenumatoma. Komunistų įsiskverbimas iš vidaus vyksta Indokinijoj.

VAK. VOKIETIJA

Parlamentas pravedė įstatymą leidžiantį tuojau pašaukti 6,000 karininkų ir puskarininkių, kadro užuomazgą būsiančiai 500,000 kariuomenei.

Nustatyta ir Belgijoj išbandyta nauja vokiečių uniforma. Pėstininkams ir aviacijai melsvai pilka, laivynui melsvai juoda. Sukirpimas panašus į amerikiečių, su kaklaraiščiu. Batai amerikiečių pavyzdžio.

Kautynių apranga slepiančios spalvos, atspari kaitrai ir ugniai, sugerianti ultra raudonus spindulius, kas pasunkina nusitaikinti nakties metu naudojant specialaus taikymo įtaisus. Šalmai visai panašūs į amerikiečių.

Išvada, kad galėtume pasiekti taktinį judrumą ir prie jo pridėti strateginį judrumą, mūsų tankai turi būti gaminami lengvesni.

Parašiutininkų divizija turi 138 tankus, kurie jai skirti kaip prieštankiniai ginklai. Bet jie yra per sunkūs nešti lėktuvais. Taigi, kada parašiutininkai savo tankų yra labiausiai reikalingi, tada jų neturi.

Kad palengvinti tanką reikia jį projektuoti mažesnį ir su plonesniais šarvais. Šarvo su prieštankiniu ginklu lenktyniu nelaimėsime, nes išrandami vis pajėgesni prieštankiniai sviediniai, kurie pramuša ir stipriausius šarvus.

Šarvai privalo apsaugoti tanko įgulą tik nuo mažų ginklų ugnies, granatų skeveldrų ir atominių sprogimų karščio. Stipraus plieno 2—3 colių šarvai reikalingi apsaugoti tik jautrioms tanko dalims.

Mažesnis, lengvesni tankai bus judresni ir greitesni, pasidarys sunkiau pagaunamu taikiniu. Beatatrankinių prieštankinių sviedinių greitis vra palyginti mažas, o sprogimo jėga naikinanti. Taigi geriausias prieš juos ginklas yra tanko greitis ir judrumas, o ne šarvai.

Plonesni šarvai kartais turi pirmenybę prieš storus. Geriau, kad prieštankinis sviedinys, kliudęs tanką pereina abi sienas, negu vieną — ir atsimušęs į antrą atšoka tanko viduje.

Tanko lengvumą galima pasiekti: stiprinant šarvų metalo kietumą, pritaikant sluogsniuotus nailono šarvus, pakeičiant tanko ir šarvų formą: palengvinant ginklus nemažinant jų pajėgumo, gaminant motorą ir vidaus įrenginius kuo paprastesnius, padidinant motoro pajėgumą, sumažinant degalų suvartojimo kiekį.

Tik lengvas, judrus ir visur pereinantis tankas bus tinkamas atominių ginklų partneris. (Naudotasi "Ordnance", gegužės — birželio mėn. nr.). **J. L.**

THE ARMY COMBAT FORCES JOURNAL, gegužės ir birželio mėn. 1955.

Remkimės pulku, plk. ltn. S. P. Edwards, Jr. Tradicinis, pagrindinis organizacinis vienetas yra pulkas su savo istorija, emblema ir dvasia. Jis ir privalo toliau likti tokiu. Karinė dvasia geriausia išsilaiko pastoviame vienete kaip pulkas.

Išlaikykime Pulką, plk. B. Palmer, Jr. Sąlygos Europoje verčia JAV jėgas(laikomas ten, organizuoti ne divizijomis, bet vadinamais RCT (regimental combat team), sustiprintais pulkais. Administracijos atžvilgiu divizija yra palikta. Tokį RCT sudaro: pėst. pulkas (motorizuotas), šarvuotas kavalerijos batalionas, lauko artilerijos batalionas (105 mm gaubicos), inžinerijos kuopa, tiekimo, ryšių, sanitarijos ir karinės policijos daliniai priskirti iš divizijos. Autorius siūlo išlaikyti pėst. pulką branduoliu tokios rinktinės, tik sustiprinti jo šarvuotus dalinius, padidinti judrumą, pagerinti kontrolę ir vadovavimą. "RCT organizuotas dalinai remiantis mechanizuotu pėst. pulku gali kautis plačiuose frontuose ir bet kokioj vietovėj."

Karo Teatro Tarnybų Vadovybė, brig. gen. C .S. Harris. Tiekimas yra taktikos tarnas, bet ne viešpats.

Minos Gali Nulemti, gen. mjr. H. W. Blakeley. Naujai ruošiamo statuto "Lauko minų vartojimas" nagrinėjimas. Kadangi Europoje ar Korėjoje ar kur kitur naują karą pradės, t.y. iniciatyvą parodys ne Amerika, bet priešas, JAV kariuomenei teks pradžioje gintis. Tuo atveju sugebėjimas naudoti minas gali nulemti pergalę.

Kinijoj, Atrodo, Teks Pėstininkui Tą Atlikti, gen. Sun Li-Jen.

Dėl mažo ir blogam stovyje esančio kelių tinklo Kinijoj, būsimo išlaisvinimo karo atveju, teks peržiūrėti esamą žvalgybos sistemą nacionalistų armijoje. Vienas žvalgų būrys pulkui, viena žvalgų kuopa divizijoj ir vienas batalionas korpe, kaip kad dabartiniai statutai reikalauja, aiškiai, yra per maži daliniai. Kai teks vykdyti karo žygį be kelių, sunkioje vietovėje, žvalgų daliniai turės būti gerokai sustiprinti.

Seržantas perima Pareigas, ltn. C. L. Snyder. Naujokų mokymą JAV kariuomenėje veda komisijos. Kiekvienam mokslo dalykui yra skiriama speciali komisija, kuri ir būna atsakinga už dalyko dėstymą ir rezultatus. Dabar pradėta skirti puskarininkius, kurie kai kuriuos dalykus, kaip ginklus, pirmąją pagalbą ir tt. dėsto savo dalinio naujokams. Autorius randa, kad toks metodas yra geresnis kaip komisijų (Lietuvos kariuomenėj tai buvo seniai žinoma. Z. R.).

Indokinijos Kruvinos Pamokos, mjr. L. McFadden Prosser.

Prancūzija neteko Indokinijoje 65,000 žuvusių ir 82,000 sužeistų. Penkios laidos jų karininkų, baigusių St. Cyr karo mokyklą krito Indokinijoje. Nežiūrint didelės finansinės ir medžiaginės paramos iš JAV, Prancūzija karą Indokinijoje pralošė (Indokinijos praradimas priskiriamas kaip "nuopelnas" Mendes-France.

Sukėlę nacionalistinius vietnamiečių jausmus, komunistai suorganizavo stiprią partizanų armiją, kuri pradėjo kovą su prancūzų įgulomis ir lojalistų daliniais. Negalėdami sučiupti partizanų dalinių veikiančių iš nepereinamų džiunglių naktimis, prancūzai organizavo bunkerių — blokhauzų sistemą. Jos laikėsi, kol žuvo paskutinis didelis ir stiprus blokhauzas — Dien Bien Phu.

Prancūzų gynimosi sistema pasirodė nevykusi.

Tik maršalas de Lattre de Tassigny, suorganizavęs vietines ištikimų vietnamiečių jėgas ir įvedęs judrumo elementą į prancūzų dalinius (parašiutininkų operacijos) kiek pataisė padėtį. Bet, deja, jis 1952 m. mirė. Su juo žlugo ir jo, daug žadėjusi naujoji strategija.

Dien Bien Phu įtvirtinimas rodė norą pereiti į judresnį karą ir imtis iniciatyvos. Tačiau kodėl prancūzai nesutelkė ten tokio dydžio įgulą, kuri būtų galėjusi imtis puolamųjų veiksmų, lieka didelė to karo mįslė.

ANGLIJA

Britai nusprendė, kad piliečių apsauga nuo priešo lėktuvų yra karių reikalas. Jie skubiai sudaro 48 batalionus po 600 vyrų, kurie bus apmokomi greitai suteikti pagalbą gyventojams miestų nukentėjusių nuo atominių bombų.

Dabartinė pilietinės apsaugos savanoriška tarnyba pareigų negalės atlikti, nes Anglijai esant arti Rusijos, atominio puolimo atveju jos pareigūnai greičiausiai būtų sunaikinti.

Naujai sudaromieji Judrios Apsaugos Daliniai bus išskirstyti po visą Angliją, tokiose vietovėse, kuriose nėra atominių taikinių. Dalinių kariai bus aprūpinti guminiais batais ir pirštinėmis, kvėpavimo ir geigerio aparatais. Jie turės ugniagesių ir greitosios pagalbos automašinas. Jie nešios ir lengvus ginklus kovai prieš galimus priešo parašiutininkus, paniką ir plėšimus.

PRANCŪZIJA

Prancūzijos karinė vadovybė paruošė kariuomenės sumoderninimo planus, bet jų negali vykdyti, nes parlamentas nepaskyrė pinigų. Pertvarkymas kainuotų 1,225 bilijonus frankų, paskirta yra tik 991 bil. frankų, kurių vos užtenka išlaikyti esamą būklę.

Prancūzų ekspedicinis korpas Indokinijoj sumažintas iki 55,000, anksčiau buvo 175,000. Tuo sutaupoma 122 bil. frankų. Atrodo, jį mažins dar daugiau, nes neramumai Š. Afrikoj verčia Prancūziją užmiršti tolimą ir neramią Indokiniją.

Karinio biudžeto 59,5% išleidžiama asmeninės sudėties išlaikymui, mažesnioji dalis lieka karinei gamybai. Beveik pusė karinės gamybos kaštų skiriama aviacijai. Numatoma 2,000 lėktuvų metinė gamyba.

Prancūzai daro pastangų , kad NATO (Š. Atlanto Pakto Organizacija) įtrauktų Europos gynybos apimtin ir Š. Afriką. **J. L.**

Su pranašesne armija ir geresniais ginklais prancūzai pralaimėjo partizanų karą Indokinijoje, nes nemokėjo turimas moderniškąsias priemones panaudoti partizaniniam karui vesti.

Tinklinė Gynyba, plk. ltn. J. W. Edwards. Atominis karas reikalauja peržiūrėti taktiką. Gynimo linijas turės pakeisti gynimo plotai išdėstyti voro tinklo pavidalu. Tokius plotus iš visų pusių turėtų ginti sustiprinti pulkai (RCT). Panašios taktikos ėmėsi vokiečiai atsitraukdami iš Rusijos 1942 m.

Maitinimas Korėjoje, kpt. J. G. Westover. Kiek aplinkybės leisdavo Korėjos karo metu amerikiečiai kariai gaudavo bent du karštus valgius per dieną: pusryčius ir vakarienę. Pietums valgydavo sausą žygio davinį. Nagrinėjama įvairių žygio davinių savybės.

Rinktinė Razor, Anthony Leviero. Tokio vardo rinktinė (Task Force Razor) atliko istorinį manevrą. Pirmą kartą tikra atominė bomba buvo panaudota manevrų metu. Jai sprogus, rinktinė atlikusi 171 mylios žygį (M48 Patton tankai ir M59 šarvuoti transportiniai auto) įsiveržė į sprogimo plotą.

Z. R.

THE AMERICAN LEGION MAGAZINE, Gegužės mėn. 1955.

Ką Turite Žinoti Apie Pasaulinę Valdžią. Zane B. Thurston. Savo Tautinėje Konvencijoje 1951, Amerikos Legionas priėmė rezoliuciją, kuria pasisako prieš bet kokią pasaulinę valstybę ir prieš valstybingumo atsisakymą J. A. Valstybėms. Yra bandoma Jungtines Tautas paversti pasauline valdžia, kuri prievarta įvestų naują tvarką pasaulyje. Tokią propagandą varo visame pasaulyje eilė gerai finansuojamų organizacijų; Amerikoje viena iš stipriausių iš jų yra United World Federalists, Inc.

Pagal pasaulinių federalistų planą tautos bus priverstos jungtis į vieną pasaulinę valstybę, kurioje ir komunistinės valstybės dalyvaus lygiomis teisėmis. Kartą įstojus pasaulinėn sąjungon išstoti nebus leidžiama. Tuo tarpu Amerikos Declaration of Independence sako: jei valdžia pažeis žmogaus teises, žmonės turi teisę pakeisti ar panaikinti tokią valdžią. Kas gi pakeis ar panaikins pasaulinę valdžią, kai ji pasidarys nesuvaldoma, jei bus uždrausta išstoti iš sąjungos?

Pasaulinis parlamentas susidėtų iš atstovų proporcingai valstybės gyventojų skaičiui. Kas liktų iš Amerikos atstovų palyginti su sovietų kraštais, kurie yra daug skaitlingesni gyventojais? Mokesčiai būtų mokami proporcingai tautos pajamoms. Aišku, Amerikai tektų mokėti didesnę dalį visų mokesčių.

Pasaulinis senatas būtų ne renkamas, bet skiriamas ir jis leistų įstatymus. Mes žinome kas atsitiko Amerikoje kaip augštose vietose priviso paskirtų Hissų, Judit Coplonų, J. S. Servicų, Remingtonų, H. D. Whitų ir panašių.

Tokį, Amerikai savižudišką, planą pasaulio federalistai mėgins dar šių metų liepos mėnesį per Jungtines Tautas primesti pasauliui.

Visi diktatoriški tokių pasaulio federalistų siekiai išlenda aiškiai jų išleistoje brošiūroje, kur sakoma: "Teisė ir tvarka niekad nebuvo pasiekta vien tik remiantis gera žmonių valia. Valdžia privalo jėga įvesti teisę ir tvarką ar tai kaime ar tautoje".

Rusijoje yra tvarka ir teisė įvesta valdžios ir dar labai tvirtos! Bet kaip tokios valdžios laisvi žmonės trokšta? Jie nuo jos kur tik gali bėga!

Pasaulio federalistų planai visai sutinka su Marxo planais paversti pasaulį sovietinių respublikų junginiu ir visai sutinka su dabartinių komunistinių vadovų siekiais.

Japonų Laivyno Gėda, Comdr. C. A. Smith. Vokietijai pradėjus karą Hitleris susitarė su Japonijos pasiuntiniu Berlyne, kad visi priešo laivai, ir prekybiniai, bus torpeduojami, o jų įgulos naikinamos neleidžiant joms išsigelbėti. Tuo buvo tikėtasi sutrukdyti Amerikai padėti sąjungininkams laivais ir jūrininkais. Nėra davinių ar vokiečiai naikino skęstančių laivų įgulas, bet japonai tą vykdė labai žiauriai. Užtai, po karo 44 jų admirolai ir kiti karininkai buvo nubausti įvairiom kalėjimo bausmėm.

Z. R.

Partizanų veiksmai Indokinijos džiunglėse.

LIETUVIAI KARIAI LAISVAJAME PASAULYJE

Henrikas Vladas Bankaitis, gyvenantis Baltimorėje, aviacijos kadetas Detroito universitete, išvyko vasaros aviacijos pratybom į karinę bazę Texas valstybėje. Kadetas Bankaitis yra vedęs Aldoną Dulytę, gyvenančią Baltimorėj. Amerikos pilietybę gavo 1955 m. pavasarį. Po Detroito universiteto baigimo 1956 m. Bankaitis galės gauti antrojo leitenanto laipsnį, karo aviacijos rezerve.

Shenandoah, Pa., birželio 14 d. mirė Edvardas Stepanavičius. Jis buvo rastas birželio 11 d. sužeistas gatvėje. Velionis turėjo tik 33 metus, buvo II karo veteranas, paliko senus tėvelius ir brolius. Karinės laidotuvės buvo birželio 18 d. Palaidotas iš šv. Jurgio parapijos bažnyčios.

Albertas Švagždys - Schwartz, 36 m., Reading, Pa., netikėtai, širdies smūgio ištiktas mirė liepos 1 d. Tik prieš metus jis palydėjo į amžino poilsio vietą savo motutę, Veroniką Švagždienę, mirusią taip pat širdies liga.

Velionis II Didž. karo metu buvo jūrininkų eilėse.

Kęstutis Vaičius, Cicero miesto gyventojas, paskutiniu metu studijavęs architektūrą Illinois un-te Urbanoje, liepos 8 d. išvyko į JAV armiją karinės prievolės atlikti. Kęstutis yra pasireiškęs ir sporto srityje: pradžioje priklausė Cicero lietuvių sporto klubui, o vėliau žaidė ASK Lituanicos eilėse.

Majoras chirurgas F. V. Kaunas tarnauja JAV kariuomenėje Rock Island Arsenale. Jis buvo pašauktas 1955 m. gegužės 8 d. ir pasiųstas į Medicinos Lauko Tarnybos Mokyklą, Ft. Sam Houston, Texase; iš ten jis buvo paskirtas į Rock Island Arsenalą.

Majoras Kaunas, gimęs Lietuvoje, Skuode, 1950 m. atvyko į JAV. Jis yra baigęs 1944 m. Vytauto Didžiojo Universitetą Kaune.

Vyriausias Zujų sūnus, seržantas Matas P. Zujus, Jr., devinti metai tarnauja U.S. armijoj. Arti trijų metų ištarnavo prie U.S. militarinės misijos Graikijos sostinėje Atėnuose. Šių metų gegužės mėnesį priskirtas tarnybai prie U.S. Embassy Olandijos sostinėj Hagoje.

Jaunesnysis sūnus Kazys, atlikęs karinę dviejų metų tarnybą, lanko Kings Kolegiją, Wilkes-Barre, pasirinkęs Public Accountant kursą.

Jonas Navickas, valstybinio Californijos universiteto Los Angeles karo technikos fakulteto 7 semestro studentas, birželio 22 d. išvyko į Washingtoną vasaros kariuomenės pratimams, kur išbus iki rugsėjo mėn. pradžios. Šis jaunuolis rengiasi dviems diplomams, būtent: inžinieriaus ir karininko.

Don Varnas Amerikos Legiono posto patalpose birželio 24 d. įvykęs tremtinių karių veteranų susirinkimas sutraukė arti 30 žmonių. Kalbas pasakė posto vadovybės nariai ir IV distr. Amerikos Legijono komanduotojas. Susirinkimą pravedė Alb. Kerelis, o po jo vyko vaišės, kurių metu buvo padainuota. Visi naujai atsilankiusieji įstojo posto nariais, tuo žymiai padidindami jame esančiųjų tremtinių karių veteranų būrį.

Augustinas Dumčius, baigęs karinę prievolę, grįžo į namus. Augustinas tarnavo Fort Lewis, Wash., kariuomenės stovykloje kartu su ciceriečiu Ed. Šulaičiu. Naujasis veteranas pradėjo lankyti vasaros semestrą Illinois un-te Chicagoje. Studijuoja prancūzų kalbą.

Gen. St. Raštikis išsikėlė į Monterey, Calif., kur gavo vietą JAV karininkų svetimų kalbų institute.

Gražus darbas. Žinomi Toronte lietuviškų reikalų rėmėjai dr. J. Yčas, dr. A. Pacevičius ir dr. A. Valadka yra pažadėję už pusę honoraro gydyti LK Kūrėjų — Savanorių S-gos Toronto skyriui priklausančius narius kūrėjus — savanorius. Taip pat vaistininkas V. J. Margis, kuris savo dosnia ranka yra parėmęs ne vieną lietuvišką reikalą, pažadėjo skyriaus nariams už atleistus vaistus padaryti ketvirtadalį nuolaidos.

Kpt. dr. Ged. Bylaitis išvyko į JAV kariuomenę. Be jo į kariuomenę yra išvykę ir daugiau Chicagos gydytojų, tarp jų majoras dr. Kaunas, kpt. dr. Valatka, ltn. Al. Šmulkštys, dr. Jablonskis, dr. Makštutis. Eilė daktarų, kaip dr. Beinoravičius, dr. I. Labanauskas ir kiti grįžo atitarnavę.

Petras Jurgėla, buv. Lietuvos kariuomenės kapitonas, Lietuvos skautų įkūrėjas, prieš aštuonerius metus pradėjo rašyti Lietuvos skautų istoriją, baigia rašyti ir rudenį bus atiduota spausdinti. Knyga pavadinta "Lietuvių skautija".

Dr. Vilimaitis, dantų gydymo specialistas, dvejus metus buvęs JAV kariuomenėje, grįžo atgal į Clevelandą ir pradėjo priiminėt ligonius.

Jonas Danis (Daniusevičius), buvęs gimnazijos mokytojas ir direktorius Lietuvoje ir Vokietijoje, dirbęs įvairiose Brocktono dirbtuvėse, išvyko į Kaliforniją, kur JAV kariams vienoje bazėje dėstys lietuvių kalbą.

Alfonsas Rimas, inžinierius, Lietuvos kariuomenės karininkas, vienos konstrukcijos bei statybos bendrovės, kurioje dirba, išsiųstas svarbioms pareigoms į Independence miestą, Kansas.

Vytautas Vidugiris, neseniai grįžęs iš karo tarnybos viršilos laipsniu, ruošiasi susituokti su panele Elena A. Mager. Panelė Mager yra gimusi Amerikoje, tačiau Vytauto iniciatyva išmoko lietuviškai. Jaunasis prieš išvykdamas į kariuomenę buvo aktyviai įsijungęs į Lietuvos vyčių, skautų organizacijas.

Kostantas Petrauskas, savanoris — kūrėjas, karininkas, buvęs Lietuvoj augštas policijos pareigūnas, dabar priklausąs daugeliui kultūrinių organizacijų, sunkiai serga. Yra dr. Jono Bakšio priežiūroje.

Clevelando Baltijos Budžiui J. Šiupiniui, Jarašiūnų bute, surengė išleistuves į JAV kariuomenę. Kiek anksčiau buvo atsisveikinta su kitais trimis budžiais, išėjusiais į kariuomenę: G. Motiejūnu, J. Šalteniu ir Melsbaku.

Grįžęs iš Europos, aviacijos leitenantas Fabijonas Gediminas Daužvardis viešėjo pas savo tėvelius Chicagoje.

Jis išvyksta 9 mėnesiams į mo-

MŪSŲ MIRUSIEJI

PLK. LTN. MIKALOJUS GRIGALIŪNAS

Liepos 9 d. 12 val. Chicagoje (JAV) staiga mirė Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, pulkininkas leitenantas **Mikalojus Grigaliūnas.** Jį ištiko širdies smūgis. Buvo 71 metų amžiaus.

Palaidotas liepos 13 d. Visų Šventųjų parapijos bažnyčioje buvo atlaikytos už velionį gedulingos pamaldos ir palaidotas šv. Kazimiero kapinėse.

LTN. PULGIS LUMBIS

Tolimajame Sibire, bolševikų ištremtas į vergų stovyklas, mirė Lietuvos kariuomenės kūrėjas savanoris, artilerijos leitenantas **Pulgis Lumbis.** Mirimo laikas ir vieta kol kas nežinoma.

Ltn. Lumbis istorinis asmuo Lietuvos nepriklausomybės kovose. Jis kilęs iš Utenos aps., Daugailių val., Žadavainių kaimo. Kaune baigė "Saulės" mokytojų seminariją ir buvo įgijęs mokytojo cenzą. 1911 — 1915 m. Petrapilyje buvo Politechnikumo studentas. Kurį laiką yra dirbęs kooperacijos ir mokymo srityse. 1917 — 1919 m. Kaune lankė dvasinę seminariją, ruošdamasis į kunigus.

1919 m. prasidėjo kovos dėl Lietuvos Nepriklausomybės. Narsus vyras nebenurimo seminarijos rūmuose. Tėvynės meilė jį šaukė prie ginklo. Apleidęs seminarijos sienas, savanoriu stojo į Lietuvos kariuomenę, į artilerijos dalinius. Čia jam teko atlikti istorinį žygį. Jis iššovė patį pirmąjį Lietuvos artilerijos sviedinį. Tai buvo 1919 m. kovo 26 d. Ir šis pirmasis sviedinys buvo labai taiklus. Pataikė į Deltuvos (Ukmergės aps.) kleboniją, pramušė sienoje skylę ir sprogo viduje.

Kažkaip nepaprastai skamba. Buvęs klierikas pataiko į kleboniją. Iš tikrųjų, Lumbis ne klebonijai keršijo, bet iš ten išbaidė patogiai įsikūrusį bolševikų štabą. Išsigandę bolševikai tuoj išlakstė iš klebonijos. Toj vietoj, kur sviedinys pro sieną ilindo, buvo prikalta paminklinė lenta. Bolševikai, okupavę Lietuvą, žinoma, tą lentą nuplėšė.

P. Lumbis vėliau įstojo į Karo Mokyklą ir ją baigė artilerijos jaun. leitenanto laipsniu. 1920 m. kovose su lenkais buvo patekęs į jų nelaisvę, bet vėliau pabėgo.

Ltn. Lumbis buvo išrinktas nariu į Lietuvos Steigiamąjį Seimą ir kitus Seimus, gindamas bežemių ir kitų neturtingųjų reikalus. Paskutiniu metu buvo grįžęs prie mokytojo pareigų.

1941 m. birželio 14 d. nakti bolševikų buvo suimtas ir išvežtas į Sibirą. Drauge buvo išvežta ir dalis jo šeimos.

Už pasižymėjimus kautynėse dėl Lietuvos Nepriklausomybės art. ltn. Pulgis Lumbis buvo apdovanotas Vyčio Kryžiaus ordinu. Be to, savanorių kūrėjų ir kitais medaliais.

Kas yra drauge su juo kovojęs fronte, būtų pageidaujama iš jų gauti atsiminimų "Kariui" apie ltn. Lumbio žygius karo lauke.

LIETUVIAI KARIAI SOVIETŲ VERGIJOJE

Grįžę iš Sibiro vokiečių karo belaisviai pasakoja, kad Kuršo apsupime 1945 m. gegužės mėn., drauge su vokiečių kariais, pateko į bolševikų nelaisvę apie 3000 lietuvių karių.

Įvairiose Rusijos vergų stovyklose, tarp kitų lietuvių karių, jie sutikę ir šiuos lietuvius karininkus: kpt. Šipailą, ltn. Ernestą Galvanauską, ltn. Lapašinską ir kt.

ALIASKOJE PAGERBTAS LIETUVIS KARO LAKŪNAS

Gegužės mėn. pabaigoje Amerikos Jungt. Valstybių Air National Guard Aliaskoje, Anchorage, atidarė naują karo aviacijos bazę ir aerodromą, pavadintą karo lakūno leitenanto Alberto Kūlio vardu.

Ltn Kūlys kilęs iš Brooklyno. N. Y. Jis buvo įstojęs į JAV National Guard karo aviaciją. Karo aviacijos pratimų metu (praeitų metų lapkričio mėn.) ltn. Kūlys žuvo Aliaskoje. Jis buvo laikomas vienu geriausių karo lakūnų.

ATSIŲSTA PAMINĖTI

PIRMASIS NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS DEŠIMTMETIS, P. Klimas, K. F. Kemėšis, J. Purickis, J. Savickis, M. Yčas. Pirmoji Knyga. 173 psl. Išleido NIDA, kaina $1.00.

BUECHERSCHAU DER WELTKRIEGSBUECHEREI, 1954 Heft 4. Pasaulinių karų dokumentinės medžiagos katalogas. Išleido Weltkriegsbuecherei, Bibliothek Fuer Zeitgeschichte, Stuttgart-O, Urbanstrasse 19, Vokietija.

---

kyklą Belaxi, Miss., kur studijuos atomus, elektronus, radarą ir panašius dalykus.

Kpt. dr. Jonas Karvelis grįžo iš kariuomenės, didesnę dalį tarnybos praleidęs Vokietijoj, ir šiuo metu pradėjo darbą Michaele Reese ligoninėj.

Rimas Vėžys, atlikęs karinę prievolę JAV kariniuos daliniuose Vokietijoj, grįžo į Chicagą pas savo tėvus. Pailsėjęs mano tęsti studijas, pradėtas prieš išvykimą į kariuomenę.

Aviacijos Akademijon (Denver, Colorado) paskirtas instruktorium ltn. Jonas Puodžiūnas.

Adolfas Eigelis, Lietuvos Nepriklausomybės Kovų Invalidų S-gos pirmininkas, persikėlė į naują butą: 629 Bristol St., Philadelphia 40, Pa.

Lionginas Gurtajus, Lietuvos savanoris, viršila, gimęs Obelių val., Aleksandravėlėje, mirė Adelaidėje, Australijoje.

Modestas Jakaitis, 4 metus ištarnavęs JAV karo aviacijoje ir pereitais metais sugrįžęs atgal į Chicagą, studijuoja inžineriją Illinois Un-te Chicagoje.

Julius Levanas, rašo iš Korėjos, kad jis gauna "Karį" ir kt. lietuvišką spaudą. Esąs netoli Seulo, tikįs už kelių mėnesių grįžti į Chicagą pas šeimą. Daugiausia laiko praleidžia prie atstatymo P. Korėjos, kurią karas labai sugriovė.

Antanas Vaivada, tarnaująs valdžios įstaigoje Washington, D. C., neseniai gavo kapitono laipsnį. Praeitojo karo metu jis buvo pirmasis leitenantas.

KARIUI Aukojo: P. Lapienė — $45.00.

Nuoširdi padėka p. P. Lapienei už tokį stiprų KARIO parėmimą.

Redakcija ir Administracija

KARIAI INVALIDAI

Nesu pasišovęs ką nors garsinti ar reklamuoti, niekas neprašė ir niekas neįpareigojo mane tai daryti. Bet pats gyvenimas šaukte šaukia: žmogau nepraslink pro teisybę užmerktomis akimis.

Turiu atvirai pasisakyti, kad esu karo invalidas. Mano kairė koja yra amputuota augščiau kelio. Pati kojos amputacija padaryta nepavydėtinai ir todėl yra labai sunku ir net vargiai įmanoma kiek geriau pritaikinti protezę. Būdamas dar Vokietijoje D. P. stovykloje sudėvėjau keletą vokiečių darytų protezių. Atvykęs į Ameriką užsakiau naują protezę, kurią jau suskubau sudėvėti. Bet, paskutiniu laiku, dėl sunkios materialinės padėties neįstengiau įsigyti naujos protezės, todėl pasitenkinau atremontuodamas Vokietijoje darytą. Senos protezės remontą atliko lietuvis ortopedistas Petras Šileikis, pagamindamas naują viršutinę protezės dalį.

Susidariusios aplinkybės ir pats gyvenimas pašykštėjęs laimės tiems žmonėms, padarė juos invalidais. Žinau, kad šiandien invalidui sunku uždirbti dolerį, pačiam pragyventi ir dar sutaupyti protezei. Nors lietuviškoji visuomenė karo invalidų neapleidžia ir yra jiems duosni, bet ir jai gyvenimas pinigus neberia rieškutėmis į kišenę, tenka juos uždirbti pūslėtom ir grubiom rankom. Tačiau ji noriai aukoja karo invalidams. Už parodytą gerą norą ir rūpestingumą aš asmeniškai tariu jai nuoširdų padėkos žodį.

Mieli broliai, kariai invalidai, kad visuomenės suaukoti ir jūsų pačių sutaupyti pinigai būtų naudingai ir racionaliai sunaudoti protezėms daryti, nuoširdžiai patariu kreiptis į anksčiau paminėtą lietuvį ortopedistą. Jis jums tikrai patarnaus sąžiningai, maloniai ir visus neaiškumus išsiaiškinsit savo gimtojoj kalboj. O pačią protezę jis pagamins iš geros medžiagos ir prieinama kaina.

Aš kalbu asmeniškai tik už save patį. Su padaryta ortopedo Petro Šileikio proteze jaučiuosiu daug geriau, kaip bet su kuria kita anksčiau dėvėta. Jūs galite mane paklausti kodėl? Mano atsakymas yra aiškus: todėl, kad lietuvio ortopedisto darbo protezė yra geriau pritaikinta prie amputuotos galūnės. Kaž-kaip pati kojos galūnė greičiau ir su mažesniais skausmais prisitaikė prie protezės. Be to, ji daug lengvesnė. Pati amputuotos kojos galūnė geriau guli protezėje, nespaudžiama, netrinama ir negadinama. Turint tokią protezę yra daug smagiau ir lengviau vaikščioti, tuo ir žmogaus savijauta darosi geresnė.

Tad, mieli kariai invalidai, neklaidžiokite po svetimtaučių ortopedų laboratorijas ir nejieškokite ten būdų kaip palengvinti savo sunkią invalidų judėjimo ar kokią kitą būklę. Kam sąlygos leidžia eikite tiesiai pas lietuvį ortopedistą Petrą Šileikį, kuris gyvena 1911 W. 59th st., Chicago36, Ill.

T. Papartis

Laiškai ir MINTYS

CHICAGOS KŪRĖJAI — SAVANORIAI

Neveltui Chicaga yra vadinama pasaulio lietuvių sostinė, nes niekur kitur nėra tiek gausinga lietuvių kolonija, kaip Chicagoje. Tarp čia išeinančių dviejų lietuviškų dienraščių, įvairių biznio įmonių, įstaigų, parapijų, mokyklų ir daug kitokių lietuviškų židinių, neatsilieka savo gausumu ir susiorganizavę į sąjungą Lietuvos kariuomenės kūrėjai savanoriai. Chicagos skyriuje yra aktyvių narių per 70, nežiūrint, kad dar vis atsiranda "abejingų", kurie naujai įstoja.

Tarp narių yra buvę Nepriklausomos Lietuvos ministeriai, generolai, pulkininkai, daktarai, inžinieriai, teisininkai, pedagogai, valstybinių bei savivaldybinių įstaigų įvairūs pareigūnai ir daug kitokių intelektualų.

Šio skyriaus valdyba (iš pirmininko Jono Švedo, kasininko Povilo Dirkio ir sekretoriaus Mato Kliknos) stengiasi narius sujungti į dar glaudesnį organizuotą vienetą. Šiomis dienomis valdyba išsiuntinėjo nariams bendraraštį 2 nr., kuriame nariai prašomi talkininkauti L. S. Ramovei išleisti nepriklausomybės karų istoriją, siunčiant jai savo atsiminimus iš Nepriklausomybės kovų laikotarpio. Tame pat rašte nariai prašomi atsiųsti skyriaus valdybai savo foto nuotraukas į ruošiamą Chicagos savanorių kūrėjų fotovinjetę. Taip pat primenama nariams pereitų metų bendraraščio 1 nr., šeštame punkte prašomas biografines žinias paskubinti valdybai atsiųsti.

Šio skyriaus sudėtyje yra ir centro valdybos nariai, kurie šiuo metu intensyviai ruošia sąjungos įstatus. Šio darbo didžioji dalis tenka centro valdybos sekretoriui A. Juodkai. Įstatų projekte yra viena naujenybė tai, kad savanorių kūrėjų vaikai, sūnūs ir dukros, skaitysis pilnateisiais sąjungos nariais.

Iš Chicagos yra užmegsti glaudūs ryšiai su atskiruose kraštuose veikiančiais skyriais bei atskirais asmenimis, o jų yra Kanadoje, Vokietijoje, Australijoje, Anglijoje, N. Zelandijoje, Kolumbijoje, Argentinoje ir visuose didesniuose JAV centruose. Nežiūrint atstumų ir skirtingų gyvenimo sąlygų, visus jungia gili Tėvynės meilė, pasiilgimas gimtojo krašto ir tvirtas tikėjimas į atgimstančią Tėvynės laisvę. Būdami metų naštos apsunkinti, savo judrumu bei veiksmais neprasikiša pro kitas organizacijas, bet kur liečia lietuviškieji reikalai, savanoriai kūrėjai eina drauge su pirmutiniais.

Nuo pat šio skyriaus veikimo pradžios — 1950 metų, iš gyvųjų tarpo jau yra atsiskyrę šie savanoriai kūrėjai: 1. pulkininkas Jurgis Bobelis, vienas pirmųjų išsisklaidžiusių po pasaulį savanorių kūrėjų organizatorius ir pirmutinis atsteigtos sąjungos centro valdybos pirmininkas; 2. karo invalidas ir Vyčio Kryžiaus kavalierius Bronius Gediminas; 3. Vytautas Juodvalkis ir 4. pulkininkas Mikalojus Grigaliūnas, kurių kūnai ilsisi Chicagos lietuviškose Šv. Kazimiero kapinėse.

Matas K.

John Yakas, 14621 S. La Salle St., Dalton, Ill., užsisakė "Karį" dvejiems metams ir pilnai užsimokėjo prenumeratą. Nors J. Yakas iš Lietuvos išvyko dar tada, kai ji buvo "ir tamsi ir juoda", bet Lietuva jam visada liko brangiausia, o kas tik riša su ja — kaip relikvija: ar tai būtų dar iš Lietuvos atsivežta maldaknygė ar pirštinės ar jį žavinčios, nors ir niekada jo nematytos, Lietuvos kariuomenės žurnalas "Karys".

J. Gradinskas

KUPRINĖS pabiros

MUŽIKAS TARP BAJORŲ

Dar devynioliktajame šimtmetyje Padubysio valsčiuje gyveno turtingas valstietis Zeknevičius. Daugelis valsčiaus bajorų iš jo skolindavosi pinigų. Tuo būdu nori ar nenori, malonu ar nemalonu — tekdavo bajorams tąjį mužiką gerbti ir kviesti pas save, ar tai būdavo vestuvės, krikštynos ar kitokie pobūviai.

Kartą pas vieną bajorą buvo kažkoks pobūvis. Greta savo bajorų kaimynų, pasikvietė Kurtuvėnų kleboną kun. Vaitkevičių ir minimą Zeknevičių. Juodu greta ir pasodino už stalo, kaip garbingiausius svečius.

Tuo laiku tarp bajorų buvo paprotys nesivaržyti prie stalo. Atsiraugėdami (atsirūgdami), nusičiaudėdami ar pan., net neatsiprašydavo. O valstiečiai tuo atžvilgiu buvo padoresni. Jeigu bajorai pasiteisindavo lenkišku posakiu: "Nors ir kiauliška, bet sveika", tai valstiečiai panašaus lietuviško posakio neturėjo.

Valgo, geria ir šnekasi tai žemaitiškai, tai lenkiškai. Pagaliau vienas bajorų garsiai atsiraugėjo ir tyli neatsiprašęs. Kiti nekreipia dėmesio ir toliau garsiai šnekasi. Tik vienas Zeknevičius susijaudina. Jis galvoja: Ką bajorai mano — man nesvarbu. Jie visi mano kišenėje sėdi. Bet ką klebonas gali pagalvoti. Aš čia tik vienas mužikas, taigi mane ir įtars, kaip tokį. O Zeknevičius visai nenorėjo bajorų nepadorumų prisiimti.

— Pon, pon klebon, pons bajors atsiraugėja! — patylomis į ausį sušnibždėjo klebonui.

Klebonas apsimetė nenugirdęs ir toliau kalbėjosi su bajorais. Zeknevičius ryžosi nenusileisti. Tą pat pakartojo klebonui balsiau. Ir šį kartą klebonas apsimetė nenugirdęs. Buvo nepatogu girdėti prieš svečius ir šeimininkus.

— Pon, pon klebon, pons bajors atsiraugėja! — treti kartą jau visai balsiai suriko klebonui į ausį.

— Girdu (girdžiu), pons Zeknevičе, girdu! — šįkart jau atsakė klebonas, nebegalėdamas toliau apsimesti negirdįs. **S. B.**

NEPASITIKI UŽRAŠAIS

Viena senutė įlipa Leningrade į tramvajų ir klausia konduktorių, iki kurios gatvės šis tramvajus važiuoja.

— Ar nematai užrašo, kad važiuoja iki penktosios prieplaukos! — piktai atsako konduktorius.

— Taip, matau! — atsako senutė, — bet užrašais negalima pasitikėti. Vienaip rašo, o kitaip būna. Va, anądien einu gatvės patvoriu ir ant tvoros randu kreida aiškiai parašyta: "Čia parduodami komunistiniai kvailiai". Susidomėjusi pasižiūrėjau pro tvoros skylę ir ten jokio kvailio nemačiau. Tik apipuvusias malkas ir greta jų kažkokį agitacijos ir propagandos biurą. **T. Š-nis**

GAIDYS KONTRREVOLIUCIONIERIUS

"Pirmyn į badą" kolchozo vištų prižiūrėtoja Magdė Vištgaidytė verkdama atbėgo pas kolchozo pirmininką skųstis:

— Drauge pirmininke, mūsų kolchozo gaidys yra bjauriausias kontrrevoliucionierius, sabotažninkas, Amerikos kapitalistų agentas ir dar.. dar.. — daugiau nebegalėjo iš verksmo ištarti.

— Kaip tai? Paaiškink drauge! — susidomėjo pirmininkas.

— O va kaip! — aiškino Magdė. — Aš vištoms skaičiau ir aiškinau partijos aplinkraštį, kad sovietinės vištos per metus turi padėti ne po 50 kiaušinių, bet po 500. Rodos, jos klausėsi atidžiai į mane žiūrėdamos. Tik vienas gaidys nesiklausė ir po mėšlyną kapstėsi. Pagaliau, kad pradės kudakenti, kad pradės šaukti vištas. Visos vištos, metusios klausytis partijos aplinkraščio, nubėgo pas gaidį.

Kitą dieną kolchozo liaudies teismas nuteisė nukirsti gaidžiui galvą, o jo nupeštas kūnas garavo ant pirmininko stalo.

Vargšė Magdė nesuprato, kad jos prižiūrimos alkanos vištelės klausėsi ne partijos aplinkraščio, bet žiūrėjo į ją, laukdamos, kada ji pabers joms grūdų. **T. Š-nis**

PINIGAS GERIAU

Mūsų didysis knygnešys Jurgis Bielinis kartą važiavo mišku su rusų draudžiamomis lietuviškomis knygomis. Kelio staigiame užsisukime netikėtai visai arti susidūrė su rusų uriadniku (vyr. policininku). Uriadnikas, pažinęs Bielinį ir sumišęs, nebespėjo savo revolverio ištraukti. Tik suriko Bieliniui: "Stok, rankas aukštyn!"

Bielinis buvo šalto būdo ir greit susigaudąs. Tuoj pat išsitraukė savo revolverį ir atstatė į uriadniką, o kita ranka jam atkišo 3 rublius.

— Rinkis kulką kakton ar 3 rublius! — Bielinis suriko uriadnikui.

— 3 rubliai geriau, — atsakė uriadnikas, juos paėmė ir nuvažiavo toliau. **K. Jk.**

IVINSKIS VISKĄ ŽINO

Laurynas Ivinskis savo kalendoriais praeitame šimtmetyje buvo labai išpopuliarėjęs, ypač Žemaičiuose. Liaudies akyse jis buvo — viską žinąs. Jo kalendoriai mūsų liaudžiai atstodavo ir enciklopedijas, ir kitokius informacijų šaltinius.

Kartą Ivinskis, būdamas Kurtuvėnuose, iš lėto ėjo per miestelį pasivaikščiodamas. Viename kieme moterėlė sėdėjo ir vartė jo leidžiamą kalendorių. Ivinskiui parūpo ją prakalbinti.

— Ko jieškai, tetulyte, kalendoriuje? — paklausė.

— Ir jieškau, ir galvoju, ponali, — atsakė moterėlė, — kieno galvą tas Ivinskis turi: Dievo ar velnio, kad jis viską taip žino.

Moterėlė Ivinskio nepažino.

— Savo galvą turi, — nusijuokė Ivinskis.

— Ir aš savo galvą turiu, o ne kieno kito, bet kodėl nieko nežinau, — lyg teisinosi moterėlė.

— Mat, mokslas reikalingas. Jis viską pasako, — aiškino Ivinskis.

— Et, ką tas mokslas, ponali, — nesutiko moterėlė. — Štai, ir mūsų klebonas mokytas, ir kamendorius, ir vargoninkas, ir gravas mokytas, ir jo pisorius (raštininkas) mokytas, bet paklausti ar ryt lis, ar giedra bus, nežino, tik pečiais patrauko. O pisorius stačiai pasako: "ar velnias žino!" O Ivinskis, ponali, žino. Jis, tur būt, su Dievu, ar su velniu šnekasi. **St. B.**

NEPATIKO DEMOKRATINĖ PARTIJA

Prieš vienus Seimo rinkimus Lietuvoje, viename bažnytkaimyj ant vežimo atsistojęs agitatorius kvietė balsuoti už jo partijos sąrašą. Girdi, tik už šį sąrašą balsuojant, patys žmonės galės valdyti savo kraštą.

— Tėvai, tėvai, gerai nesupratau to pono žodžių, — kunkstelėjo Morta Azbakienė į pašonę savo vyrui. — Tai išeitų, kad galėtumei tu ir aš valdyti?

— Aišku, kad taip, motin! — atsakė vyras.

— Na, tai už šią partiją aš nebalsuosiu. Bijau! Jeigu mane paskirtų valdyti, ką aš daryčiau. Visos parapijos bobos manęs neklausytų. O jeigu tave paskirtų, tai būtų dar blogiau: jau nebebijotumei nė mano kočėlo, kai girtas iš bažnytkaimio grįžti.

Ponas Redaktoriau,

Prašau paskelbti šitą atvirą laišką KARIUI.

Malonu man nors menku "grašiu" prisidėti prie KARIO papuošimo. Ta pačia proga norėčiau tarti keletą žodelių mielam KARIUI.

Paėmęs KARĮ į rankas atgimsti visai kitu vyru. Nors ir nenorėtum, pats tampi kariu. Dabartinis KARYS nors ir smarkokai "sucivilėjęs", bet tiek savo forma, tiek savo turiniu daro malonų įspūdį. Tikiu, kad ir labiausiai išlepinto skonio vyras ar mergaitė, gali rasti KARYJE tą, kas jį (ją) domintų.

Tik, mano nuomone, šių dienų lietuviui, gyvenančiam turtingoje Dėdės Samo žemėje, naudingesnis būtų dr. V. Kudirkos "Varpas", negu dr. Basanavičiaus "Aušra", kurios įtakoje dabartinis KARYS žavi mus, mūsų garbingų prabočių žygiais, darbais ir romantika.

Kaip ten bebūtų, atsižvelgiant į sąlygas, kuriose KARIUI tenka bujoti ir augti, jis prašoka pats save. Visa už tai ačiū saujelei pasišventusių vyrų — Redakciniam kolektyvui su energingu vyr. redaktorium Z. Raulinaičiu priešakyje.

Kalbant apie KARĮ negalima nepaminėti St. Butkaus. St. Butkus ir KARYS kažkas neatskiriamo ir nuostabaus, kad nežinai, kuris dėl kurio gyvena. Aš asmeniškai KARIO be St. Butkaus negaliu įsivaizdinti.

Daugiau tokių KARIO mylėtojų kaip St. Butkus ir mus KARYS lankys ne kartą per mėnesį, bet kartą per savaitę.

Jurgis Juodis

KAZIO DOBILO DOVANA ROSELANDO MOKYKLAI

Laisvės kovų savanoris — invalidas Kazys Dobilas padovanojo L. Bendruomenės Roselando Apylinkės šeštadieninei mokyklai, pavasario semestro uždarymo proga, brangiuose rėmuose Vyties paveikslą. Šis garbingas karys teisingai atkreipė dėmesį į jaunosios kartos auklėjimo svarbą ir jos ugdymą lietuviškoje dvasioje. Kur negalima ginklu už laisvę kovoti, ten prasideda platūs kultūrinio darbo barai. O tautinį darbą dirbantiems daug jėgų teikia šviesūs ir gražūs pavyzdžiai. Tokių pavyzdžių nūdienos gyvenime, niekas kitas negali parodyti taip, kaip pirmieji laisvės kovų veteranai, nepagailėję už tėvynės laisvę sveikatos ir gyvybės. Todėl ši dovana, kaip valstybės simbolis, ne vien žadins laisvės troškimą, bet primindama jos dovanotoją, bus gyvai skatinančiu ženklu mūsų jauniesiems eiti laisvės kovotojų keliu.

L. Bendruomenės Apylinkės Valdyba ir mokytojai, džiaugdamiesi tokia gražia dovana, parašė Kaziui Dobilui padėkos raštą.

B. Balsaitytė

Laisvoji Lietuva

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Prenumerata:

Metams	— —	$4.50
Pusei metų	— —	$2.50
Atsk. Nr.	— 10	centų

Adresas:
3157 S. Emerald Ave., Chicago 16, Ill.

DIRVA ★★★ THE FIELD

LIETUVIŠKAS SAVAITRAŠTIS

Prenumerata metams:

J. A. Valstybėse	—	$5.00
Kanadoje	—	$5.50
Kitur	— —	$6.50
Atsk. Nr. kaina	10	centų

Adresas:
1272 E. 71st St., Cleveland 3, Ohio

LIETUVIŠKA ĮSTAIGA

SAFETY OF YOUR SAVINGS

CRANE Savings & LOAN ASS'N

INSURED UP TO $10,000

2555 West 47th Str. CHICAGO 32, ILL. LAF. 3-4085

B.R.PIETKIEWICZ PRES.

IR JŪS GALITE IMIGRUOTI
Į CANADĄ ARBA USA,
JEIGU TURITE VIZĄ

Oficialius dokumentus parūpina

Jonas J. Juškaitis, LL. B.,
diplomuotas teisininkas

Įstaigos adresas:

SUITE 5, TUNSTALL BUILDING,
709 DUNSMUIR STREET,
VANCOUVER 1, B. C., CANADA

(Apsimokėjusiems visas susirašinėjimo išlaidas, prisiunčiamos smulkesnės informacijos).

CLEVELAND, OHIO
LIETUVIŲ RADIJO KLUBAS
savo savaitinę programą transliuoja kiekvieną penktadienį 7:30 iki 8:15
per WDOK, banga 1260.
Klubo pirmininkas ir bendrųjų reikalų vedėjas Juozas Stempužis, 1152 Dallas Rd.,
tel.: SW 1-2245
Programos vedėjas
Balys Auginas, 1359 E. 94 St.,
Tel.: CE 1-5904

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1142 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOwnhall 3-9472

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

Redaktorius — **Jonas Kardelis**
Leidėjas — **Kanados Lietuvių Centro Taryba**
Adresas:
7722 George St., Ville Lasalle,
Montreal, P. Q. CANADA
Kaina metams:
Kanadoj—5 dol., Amerikoj—5.50 dol.

TAUTIETĮ VOKIETIJOJ PAREMSI

ĮSIGYDAMAS BENT VIENĄ DAIKTĄ IŠ DAILIŲJŲ ODOS DIRBINIŲ
Rašyk:

A. MAŽEIKA,
Frankfurt a. M., Mainzer-Landstr. 50, Germany,
Kainos su persiuntimu ir įpakavimo išlaidomis:

1.	Albumas, 32 x 24 cm., 20 lapų	12.00
	Didesni albumai — pagal susitarimą.	
2.	Piniginė (švarko kišeniui)	5.00
3.	Piniginė (užpakaliniam kelnių kišeniui)	4.00
4.	Portsigaras	2.00
5.	Mokinio reikmenims etui (su turiniu)	5.00
6.	Raktams etui	1.00
7.	Skutimosi etui	10.00

Įspaudai: Lietuva — žemėlapis auksu, briedžio galva, Vikingų laivas, trijų arklių galvų kompozicija, skautų emblema (auksu ir tamsiai), Vytis ir Vytis auksu, Vytauto Didž. Kult. Muz. Kaune, Vilniaus Kat., Vargo Mokykla.

Oda: Raguočių, marmuro imitacija ir saffian (pietų Indijos ožkų).

Odos spalvos: ruda, vyninė, raudona, šviesiai ruda, žalia, mėlyna, juoda.
Monogramos raidės — pagal susitarimą (50c brangiau)

11223

JURGIS REKEŠIUS

LIETUVIS LAIKRODININKAS

❖

65-39 A GRAND AVENUE.
MASPETH, L. I., N. Y.

DARBININKAS

VISŲ LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS!

Išeina du kartu per savaitę

Kaina metams	$6.00
Brooklyne	6.50
Užsienyje	6.50

680 BUSHWICK AVENUE,
BROOKLYN 21, N. Y.

TAUPYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki $10,000.00 by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas devidendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal pareikalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR virš 30 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėm sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis.

Mūsų turtas — 14,500.000

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575

6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.

J. PAKEL — Prezidentas

Visko Užtektinai—Tuojau Pristatom

Baldus, šaldytuvus, pečius, skalbiamas mašinas, lovas, matracus, kilimus, radio, televizijos setus, vaikučiams baldus.

Žemos kainos, lengvi išmokėjimai. Turime didelį pasirinkimą. Mes pagaminame baldus ir pagal jūsų užsakymą

Roosevelt Furniture Co., Inc.

LIETUVIŲ KRAUTUVĖ

2310 W. ROOSEVELT RD., CHICAGO
Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmadienio ir ketvirtadienio vak. iki 9:30
Atdara sekmadieniais nuo 11 iki 4:30 val. popiet.

MODERNIAUSIA LIETUVIŲ BALDŲ ĮMONĖ CHICAGOJE

Lietuvių Prekybos Namai

Furniture Center, Inc.

Įmonės Vedėjas
JUSTAS LIEPONIS

3222-24-26 SO HALSTED,
CHICAGO, ILL.